130/8.

ربیع الاوّل - ۱۳۲۹   اوچنچی یل.   مارت - ۱۹۱۱

НАУЧНЫЙ АРХИВ
ИНСТИТУТА ЯЗЫКА
ЛИТЕРАТУРЫ И ИСТОРИИ
КАЗАНСКОГО ФИЛИАЛА АН СССР
Фонда 130
Описи
Дела 8

№ 3

اقتصاد

ادارەدن حرمتلو قردەشلریمە اخطار:

معیشت اشلرمزنی توزەتمك طوغروسندە آز اولسەدە فائدەسی اولسون اوچون اوشبو مجلەنی نشر ایتمکنی موافق کوردك. اگر هر طرفدە مقبول اولوب اوفلسە بز آنی هر جهتدن توزەتورگە حاضرمز. مجلەدە چققان فائدەلی کیڭاشلرنی اوقی بلگان کشیلر اوقی بلمگانلرگە سویلەب آڭلاتمقلرینی رجا ایدەمز.

ЭЛЕКТРО-ПАРОВАЯ ЛИТО-ТИПОГРАФІЯ
Товарищества «КАРИМОВЪ, ХУСАИНОВЪ и К°»
Оренбургъ.
1911 г.

اوشبو نومر اقتصاد پوچته غه تابشرلدی ۳۱نچی مارتده.

مندرجاتی:

خط حرکت.
اماملرمزنڭ کوزدن توشمکلری.
محمودف مکتوبی.
ۋزایمنی بانقه‌لر.
قرغز شرکتی.
بایلقنڭ آلشنمقی.
ناقلادنوی وکانوسامینت.
اورمان صناعتی.
یاڭا آیاق کیومی.
آرزانلی او صالمق روشی.
آغنا توشیتل.
مینیرالنی صولر یاصامق.
قوملقنی اشکه کوتمك.
ئولن ساچووی.
کابوسته ساچووی.
یر قایدن آلورغه.
طاووقچیلق.
آغاچ کیسو روشی.
اوکریپلینیه هم وصیت مسئله‌لری.
اماملر حقنده.
قورقنچلی حسابلر.
مسلمان مکتبلرینه پروغرام.
مطبوعاتمز.
سمارا احوالاتی.

بر نومر ایکی قات بارغان کشیلردن اوتنه‌مز برسینی بلوش طانشلرینه هدیه‌ایتمکنی.

اداره.

کوزگی

اویره‌تم جیگل طریق برله. بش صوم برابرینه بروشر یازوب بیره‌م. تفصیل برله اون صومغه اشلب اویره‌تم. آدرس:

Чистополь, Казан. г. Муслюмкинской в. и дер. Имаму Алишеву.

اوچنچی یل
ربیع الاوّل ١٣٢٩

مارت
١٩١١

اقتصاد

№ 3

تجارت، زراعت و صناعتدن وقریه حاجتلرندن بحث ایدن آیلق مجله‌در.

بهاسی:
پوچته حقی ایله یلغه ایکی صوم. یارتی یلغه برصوم. نسخه‌سی پوچته حقندن باشقه ١٥ تین.

REДАСТОІИ IKTISAD
SAMARA (RUSSIE.)

آدریس: Самара, Казанская ул. д. № 77.
КОНТОРА РЕДАКЦІИ „ИКТИСАДЪ“

خط حرکت

معیشت اشلرمزنی توزاتمك توغروسنده بیلگولی خط حرکت (بر پلان) توتمق لازم اولدقینی برنچی نومرده یازغان ایدك. بز شونی حاضر تعیین ایتمك لازمدر.

معلومدر، که حکومت هم زیمستوا قریه خلقینك اشلرینی توزاتمك، آول خلقینی بایتمق ایچون هرتورلی تدبیرلرگه کرشدی. شولای ده بولسه چنلاب اصلاح غه باشلاو ١٩٢٠ نچی یلدن الکی بولمایا چقدر. آنده قدر اولغان سیکز یل آڭا حاضرلنمك ایله گنه اوته‌چکدر. شونڭ ایچون معیشت اشلرینی اصلاح غه حاضرلنورگه بزگه سیکز یل وقت وار؛ شول سیکز یلنی غنیمت بلوب، بز آڭا حاضرلنورگه تیوش. سیکز یل اوتکانده خلق همه‌سی یرلنوب بتکان، یاڭا زاکونلر یاصالوب بتکان، واق بورچ جمعیتلری هریرده آچلغان بولور.

شول وقت خلق اوز معیشتلرینی ایك یوقارو درجه‌گه کوتارمك ایچون چنلاب اشکه کریشه چکلردر. بزلر اول وقتغه حاضرلنمگان بولساق نچوك ایتوب اشکه باشلارمز؟

حاضرده برنچی لازم اش - یرسزلرنی یرلاندروب قالدرمقدر. آنڭ ایچون یردن باشقه هیچ بر اشنی یخشرتمق ممکن دگلدر. آول خلقینڭ همه اشی یرگه باغلانغاندر: ایگون ایکسه یرکرك، حیوان آصراسه یرکرك، باغچه ایچون، اومارطه‌چیلق هم طاوقچیلق کبیلر ایچون یرکرك. یردن باشقه هیچ نرسه یوق. شونڭ ایچون یرسز قالغان کشی آولدہ توروب معیشتینی اصلاح ایته آلمایا چقدر. بتون کشی قردہ شادلانا شادلانا یرینڭ محصولینی جیغانده، یرسز کشی حسرتندن ساتاشورچیك که یته چکدر. شونڭ ایچون حاضرگی

وقتنی غنیمت بلوب یرلنوب قالورغه هرکم اجتهاد ایتارگه تیوش.

آزغه می کوبکه می زیمله اوسترایتلنی قامیسیه لر آچلدی. بونلر خزینه هم اودیل یرلرینی خلقغه بورچ غه صاتالر. بونلرنی کرستیانسکی بانقه آرقلی آلغان کشیلر برده آغرلق کورمیلر. آقچه سز کشی گه حکومت تیگون یر ویره در. اکن سبیریادن باروب قاراب اوزنك یارانقان یرنی یازدروب قایتمق ده، ایکی یل ایچنده آنده کوچوب بارمق شرطدر. بر اولاشه تورغان قامیسیه لر آچلغاننغه بش یل بولدی ایندی. بونلر عمرلك که آچولمادیلر. خلقنی بر آز یرلندرگاچ بابلا چقلردر. آنك ایچون بونلر حکومتکه زور راصخود تورالر. بونلر یابلغاچ یاکادن یر اولاشنگاننی بیك اوزاق کوتارگه توغری کیلور؛ یر اولاشو آنسات اش دگل. سیکزنچی ریویزیه ١٨٣٧ نچی یلنك بولغان ایدی. شوندن بیرلی یتمش دورت یل ایچنده باری اوچ مرتبه گنه خلق غه یر اولاشندی؛ هیچ قایسنده یرنی بتونلای تیگون اولاشمادیلر. شونك ایچون حاضرگی وقتنی اوتکارگه یارامیدر.

ایکنچی لازم اش - معیشت اشلرینی اصلاح ایتارگه آقچه تابمق یولینی قایغرتمقدر. معلومدر، که هرتورلی اصلاحات وهرتورلی اش آقچه غه ترالهدر. حکومت بوگا یخشی یول آچدی، بو یول بارا بارا کیگایتلهچکدر. اول یول شول آول صایون بولماسه ده، ڤولصت صایون واق بورچ جمعیتلری، ملکی کریدیت بانقه لری آچمقدر. حاضرنده بو بانقه لرنی هریرده آچوب بر درجه اش کورساته تورر غه کرك. اشی یخشی کورنگان و انابت قازانغان بانقه لرغه کیله چك غصودارستوننی بانقه دن، اسبر یغاتلنی قاصصه دن آقچه کوب ویریله چکدر. اول وقت معیشت اشینی توزاتام دیگان خلق غه آقچه آلورغه اورن حاضر توراچقدر.

اوچونچی لازم اش - سیلسکو - خازایستوننی مکتبلرگه کوبراك شاکرد ویرمکدر. آنك ایچون حکومت وزیمستوا آول معیشتینی اصلاح توغروسنده کوب فائده لی اشلرنی کورساتسه لر هم یازسهلرده، بزم خلق آندن خبرسز قالورغه ممکندر. آنك ایچون حکومت وزیمستوا بزنك خلقنك تلینی بلمایدر؛ بزم خلق حکومت وزیمستوانك تلینی یخشیلاب بلمایدر. شولای ایتوب بزم خلق اوز فائده سینه بولغان کوب اشلرنی آکلامای قالمقلری احتمالدر. بو تقدیرده بزگه برنچی لازم نرسه - خلق ایله حکومت وزیمستوا آراسینه کروب تلماچلق (ترجمانلق) ایتمك در، یعنی حکومت وزیمستوا طرفندن روسچه نشر ایدلگان فائده لی رساله لرنی مسلمانچه غه آچق ویکل روشده ترجمه ایدوب آکلاتوب تورمق، مسلمان قریه لرنده یتشمگان یرلرنی روسچه یازوب، مطبوعات آرقلی حکومت

وزیمستوانڭ کوز آلدینه قویمق تیوشلی اولادر. بوندی اشلرنی یرینه یتکروب ادا ایتهچك کشیلر سیلسکو-خازایستوننی اشقولالرده اوقغان کشیلردر. شونڭ ایچون بو مکتبلرگه برده وقت اوزدرمایچه شاکردلر ویرمك بزم ایچون بیك کیراکلی اشدر. بویله مکتبلرگه ۱۷- یاشلرده ده کررگه ممکن اولغانغه کوره بزم مسلمانلر ایچون بونلرنڭ کوب یگللیکی واردر.

ایشته، همه‌مز حاضردن اوشبو اوچ تورلی اشکه اجتهاد ایتساك، آول خلقینڭ معیشتلری بر اون یلدن صوڭ یخشی توزالمکی امیددر.

اماملرمزنڭ کوزدن توشمکی

الك زمانلرده مدرسه‌لر آز اولوب یته‌چك قدرلی یخشی امام‌لر چقاروب یتکره آلمیلر ایدی. شونڭ ایچون محله خلقی کم تابولسه شونی امام ایته باشلادی. دوخاونی صوبرانیه‌ده بو بابده زور ایرکنچیلك کورساتدی. قولینه پریغوار توتوب کیلگان کشینی اوقو درجه‌سینه برده قارامایچه امتحانغه قبول ایتدی. محله‌نڭ جیغان پریغواری بوشقه چقماسون محله امامسز قالماسون دیب، کیلگان کشینڭ همه‌سینی امتحان ایدوب اقل امام و معلملك درجه‌سنده شهادتنامه ویروب یبررگه اجتهاد ایتدی. بونڭ آرقاسنده آز ماز علمی اولغان کشیلر همه‌سی امام اولورغه باطرچیلق ایته باشلادیلر.

اماملق ایچون بر بیلگولی قدر علم لازم ایتلمگاچ مدرسه شاکردلرینڭ همه‌سی وقتلی وقتسز امام بولورغه طریشه باشلادیلر. حتی مدرسه‌ده توضیح خوانلر اوقولرینی آزسنوب ناموس صاقلاب اماملقغه کامل باطرچیلق ایته آلمایچه اوقولرینی دوام ایتدرگان وقتده، آنلردن نچه درجه‌لر توبان اولغان حتی آنلرغه شاکرد اولغان کافیه خوان وایساغوجی خوانلرنڭ ئلله قاچان چقوب امام بولوب اورناشقانلقلری تکرار کورلگان حاللردندر.

بونڭ نتیجه‌سی اوله‌رق اماملر توغروسی امام اوله‌چق کشیلر کینه‌تدن کوبایدیلر؛ بر اورنغه بش اون کشی اماملقغه کریشورگه تلاب اوز آرا طالاشا باشلادیلر. بیك تیز آراده اماملرنڭ صانی کرك قدردن آرتوب کیتدی. شولای ده امام قویو اشی توغروسی امام بولو اشی طوقطامادی، محله‌ده بر امام اولسه آڭا ایداش ایکنچینی قویه باشلادیلر. محله‌ده ایکی امام اولسه قانون بوینچه اوچونچیگه امام آلورغه یاراماغانغه کوره امام بولورغه یارانوچی کشی محله آیرورغه مسجد صالورغه خلقنی قوتورته باشلادی. کچکنه‌گنه محله‌نی ایکی‌گه آیروب مسجد صالدروچیلر وآڭا قوه ویروچیلر تفتیش ایدلسه

آراده بر امام بولورغه تلاوچی‌نڭ بارلغی آچق کوریله‌چکدر. بو صوڭ و قتلرده اماملر شول قدر کوبایدیلر، که عوام خلقی ملا ایله اتنی صاتوب آلمیلر دیب ضرب مثل ایته باشلادیلر. حتی بونڭ ایله‌ده قالمادیلر، امام اوله‌چق کشی دن ایکی اوچ یوز صوم آقچه صوری باشلادیلر. دیمك، اماملق اشلری علم گه قاراب دگل آقچه غه قاراب یوری باشلادی. اشنڭ بو قدرگه وارمقی اوفاده امتحاننڭ آنساتلقندن، ملا بولمق ایچون خاص بر درجه تعیین ایدلمگانلكدن ایدی.

امتحاننڭ آنساتلقندن ایکی نرسه طوغدی: بری اماملرنڭ کوبلگی، ایکنچیسی اماملرنڭ نادانلقی. بونلر ایکسی‌ده اماملرنڭ عوام کوزندن وعموما خلق کوزندن توشمکلرینه سبب اولدی. شویله‌که: بر محله‌ده ایکی امام یخشی کیچنورگه ممکن اولمغان یرلرده اماملر اوز آرا طالاشوب برینی بری خلق‌غه یمان کورساتورگه اجتهاد ایته‌لر، بونڭ آرقاسنده هر ایکسی خلق‌غه سوکمسز کورینه‌در. صوڭره نادان امامل مکتب آچوب بالالر اوقته آلمایلر، مسجدده یخشی وعظ سویلی آلمیلر، دوخاونی صوبرانیه طرفندن یبرلگان اشلرنی تیوشلی روشده باشقاروب یبره آلمیلر، کوبسی متریکه‌نی‌ده ره‌تکه کیتروب یازا آلمیلر. شونڭ ایچون خلق قولغه توتارلق بر فائده‌سی کورلمگان امامل‌رغه التفات ایتمکنی آرتوق صانی باشلاغانلر ایدی. اوزاق وقت اوتمادی، زمانلر آلماشندی، مدرسه‌لر کوبایدی، اوقولر اصلاح ایدلدی. بایتاقغنه دنیادن خبردار کشیلرده مدرسه‌لردن چغه باشلادیلر. لکن ایندی آنلرغه اماملقغه هیچ قایدا اورن قالماغان، اورچوق باشی قدر محله‌ده ایکیشه‌ر امام قویلغان، اورن بوشاغاننی اوزاق کوتارگه کرك، ایرکلی ایرکسز بونلر معاملك صفتی ایله تورلی طرفلرغه تارالا باشلادیلر. تنقید قوه‌سینه یخشی مالك بولغان بو شاکردلر هر بر بارغان یرلرنده اول یرنڭ امامل‌رینی تنقید ایته باشلادیلر، آنلرنڭ هر بر عیبلرینی خلق کوزینه آچوب کورساته باشلادیلر، کوب عیبلرنی مطبوعات آرقلی اعلان ایته باشلادیلر. بو ایسه کوبایه کوبایه خلقنڭ کوڭلینی امامل‌ردن صووندره باشلادی، امامل آراسنده بعض بر اخلاقسزلقلرده کورنمك نفرتنڭ یوللی اولدقینی اعتقاد ایتدره باشلادی. اشنڭ حقیقتینی و آیرمه‌سینی بلمگان خلق امامل‌رنڭ همه‌سینی بر آرشین‌غه اولچی باشلادیلر.

ایشته، شولای ایتوب عموما امامل‌ر خلقنڭ کوزندن توشدیلر، خلق بونلرنڭ خدمتلرینی‌ده تقدیر ایتمی باشلادی، معیشتلرینی‌ده تأمین ایتمی باشلادی.

آخیری وار.

محمودف جنابلرندن مکتوب

محترم محرر افندی !

اوتکان اوننچی یل ، ۱۰ نچی نومیرلی « اقتصاد » ده دوما اعضاسی محمودف یال ایتو مسئلەسی حقنده فکرینی شویله بیان ایته در دیب یازغانسز :

— « یکشنبەنی بایرام ایتماینچه جمعەنی بایرام ایتەمز دیمك خطادر ، طوغرسی مسلمانلرغه هیچ بایرام یوقدر ، جمعه وقتندان باشقه ده أش حرام دگلدور ، جمعەدن بوشانغاچوق قرآن کسب ایتارگه امر ایته در . شولای اولسه یکشنبەنیده جمعەنیده بایرام ایتماسکه مسلمانلر اختیارلی اولسونلر دیب صورارغه تیوش دیدر » ، دیگانسز .

بونك اوچ جمله، « ۱ نچی سی - جمعەنی بایرام ایتو خطا ، یکشنبه‌نی بایرام ایتو تیوش ، ۲ نچی سی - مسلمانلرغه آصلا بایرام یوق ، ۳ نچی سی جمعه‌نیك یکشنبه‌نیك بایرام ایتماسکه صورارغه کیراك دیب ایته » دیسز .

حاصل قصقەسی بو اوچ جملەدن شوشی چغا : بایرام بار ، بایرام یوق ، بایرام ایتماسکه صورارغه کیراك .

بو جملەلرنك مینم سوزلرم اولمادغن ، بو جمله لرنك برسن ایکنچی سی لغو ایتدکن ، محرر افندی اگر اوزی دقت ایلان اوقوب قاراغان اولسه ، اگر مینم سیلاگان سوزمنی ، مینم فکرمنی اوقوچیلارغه یامان ایدوب کورسەتو قصدی اولماسه ، شکسز بولای معنی‌سز یازماس ایدی .

حقیقتنی بلایم دیب اوقوچیلار ، کیلاچکده یازلاچق سوزلرمنی دقت ایلان اوقیسه لر ، شکسز حقنی آڭلارلر .

اقتصاد محررینه ایکی ساعت مقداری سیلاگان نطقمنی تفصیلا مونده یازوب بتروب بولماص ، خلّصن قصقەچه یازامن . فاتح افندی خانەسینه کروب اولتورغاچ ، فاتح افندی طرفندن ، باحصوص دوما حالندن ، یال ایتو مسئله‌سندن سوأل اولدی ، آنك سوألینه جوابا دیدم :

آطناغه برکُن ، هم بایراملرده یال ایتو حقنك سودا مینستری طرفندن لائحه کرتلدی ، اول لائحه رابوچی کامیسیه‌گه بیرلدی .

اول لائحەده اورص بایراملرنك بوتن کن کیبت یابوب یال ایتو برنچه کنگه‌گنه خاص اولب ، باشقه اورص بایراملرنده کنینه بش ساعت کیبت آچوب سودا ایتو درست ایدی (۵ نچی ماده) . بو مسئله رابوچی کامیسیه‌ده ایکی یل یارم قارالدی ، سودا — کسب کیبتلارنده حدمت ایدوچیلارگه آطناسینه برکن یال ایتو تیوشلکینه ، کامیسیه اعضالرندن براوده قارشی کیلمادی ، تاوش زمانده ، یعنی

تاوشقه صالنغاچ متفق قبول قیلندی، لکن کن تعین ایتوده بحثلر چقدی. اورصلرنڭ اوڭ طرفلری آطناغه بر کن یال ایتو کنی یکشنبه بولسن، مملکت اورصنقی، اورص خوجه بولغاچ، خوجه تلادکچه بولسون دیدیلر. مسلمانلر هم برنچی عدالت طرافدار اورصلار هر کمنڭ اوز دیننده بایرام اولغان کنلارنده یال ایتو اولسن دیدیلار. حاصل اورصلارغه یکشنبه، مسلمانلرغه جمعه، یۆریلارگه شنبه، مسلمانلرهم یۆریلارگه اورص بایراملرنده کیبت یابوب - سودا منع ایدلماسون دیدیلار. بو مسئله حقنده مسلمان فراکسیه‌سی، باخصوص برنچی مجلسده مذاکره بعدنده مسلمانلرغه اوز بایراملرنده، هم جمعه کن کیبت یابوب، اورص بایراملرنده کیبت آچوب سودا قیلورغه تیوش دیب قرار بیرلدی دیدم.

کامیسیه‌ده فارالدقده طرفیندن بحثلر کوب اولب، مسئله‌گه ملی هم دینی روح بیرلدی، کامیسیه‌ده مسئله تاوشقه قویلغاچ، اوڭ طرف کوب اولب، مملکتده کیبت یابو اورص بایراملارینه خاص اولو قبول قیلندی. کامیسیه‌ده مذاکره زمانده مینستر طرفندن کیلگان چیناۋنیك مسلمانلر طرفندن بیرلگان پراشینیه‌لر کورستدی. مسلمانلر اوزلری جمعه کن ساعت بردن کیبت آچوب سودا ایتونی اوزلری صوراغانلر، مسلمان دیننده جمعه کن سودا ایتو ممنوع توگل ایکان، شولای اولغاچ جمعه کن کیبت آچوب سودا ایتوده ضرریوق دیدی. چیناۋنیك نڭ بوسوزی، تردده طورغان اعضالرغه ده اثر ایتدی، تاوشغه قویلغاچ بزم سوزمزنڭ قبول اولماوینه سبب اولدی.

مسلمانلرنڭ اتفاقسزلقلری، کوبسینڭ اشنی آڭلامای تورلیسی تورلی اورندن دین اسنده تورلیچه پراشینیه بیرولری، مسلمان دیپوتاتلرینه خلق اسمندن سوز سیلاوگه کوب ضرر ایته‌لر، خلق اسمندن دیب سوز سیلای باشلادیلار ایسه، سز خلق اسمندن سیلامیسز، اوزگز دانگنه سیلایسز، مونه خلق‌نی تلای دیب تورلی پراشینیه‌لر چغاروب کورسه‌توب، مسلمان دیپوتاتلرن قورالسزلاندرالر.

شونڭ اوچن دین حقنده بیرلگان پراشینیه همه‌سیده برتوسلی اولوتیوش، ممکن قدر مسلمان اعضالری ایلان خبرلاشوب کیگاش ایلان اولسه دخیده یخشیراق اولور ایدی دیدم.

یال ایتو حقنده‌غی رسم نطقم شوشنده تمام اولدی.

مجالسه مشاوره طریقی ایلان محرر افندیگه دیدم: اگر یکشنبه کن مسلمانلرغه کیبت آچوب صاتو ایتو اورنینه جمعه کن کیبتلارنی یابارغه اولسه، شکسز جمعه کن صاتو ایدرگه تلاگان کشیلارگه جمعه کن کیبت آچوب سودا رخصت ایدلاچك توگل، کچلاب کیبتلارن یابدروب، کسبلارندن طوقطاتولازم اوله. جمعه کن

اوز اختیاری ایلان کیبتن یاباصی کیلمگان کشنی کوچلاب کیبتن یابدرو اوزمزنڭ دینمزگه، قرآنمزغه خلاف اولمایمو؟ جمعه سورسنده‌گی آیتلارگه قاراغانده جمعه‌دن اوّل، هم جمعه‌دن صوڭره کسبنڭ درسلکی چغا، جمعه سوره‌سنده‌گی آیتلار (بعضی اماملر سوزینه بناء) اباحت اوچن اولسه ده، مباحنی نهی صورتینه کرتورگه حقمز بارمو؟ اگر اوزمز مرادمزغه موافق ایدوب برآیت نڭ حکمن اوز-گارتساك، ایکنچی اورنده دشمانلرمزغه قرآنمزغه تعارض قیلورغه یول آچمایمزمو؟ دیب سوآل طریقی ایلان سیلادم.

بو مسئله حقنده استرلی طامقده، دولکانده، اورنبورحده بعض بر امامل ایلان، اوفیده قاضی افندیلر ایلان سیلاشکانمنی، جمعه کن کچلاب کیبت یابدروغه، مسلمانننی کسبدن طوقطاتوغه آلارنڭ آچق دلیل کیتره آلمادقلرن، مسلمانلر آراسنده، حصوصا مسلمان مملکتلرنڭ جمعه کن، کن بویی، کیبتلر یابوب کسبدن طوقطاب جمعه کن نی شول صورتلی بایرام ایتو یوقلغن، دینمزنڭ مرجعی اولغان مکه مکرمه ایلان مدینه منوره‌ده آطنا بویینه بازارغه چقمای طورغان الکانلر جمعه کن جمعه‌دن صوڭ بازارلارغه چغوب صاتو آلو ایلان جمعه‌نی بایرام ایتدکلرن، نمڭ اوچ یوز یللر بوینچه مسلمانلرنڭ، جمعه آیتلارینڭ صریح معنی‌سی ایلان عمل قیلوغه عادتلنوب کیلگانلرن، جمیع مسلمان آراسنڭ عادت بولب کیلگان أشنی اوزگارتونڭ قیینلغن، بوندا این قرآنغه تعلقلی اشلارده «اجماع-امت» ایلان حکم قیلونڭ تیوشلگن، باحصوص بو مسئله ده ایچ بوغی دوحاؤ-نای صابرانیه نظارتنده رسمی برعلماء مجلسی یاصاب فتوی بیرونڭ معقوللگن سیلادم.

جمعه مقدس کنمز، جمعه‌نی بایرام ایدو، الوغلاو تیوش. جمعه‌نی الوغلاو اگر کیبت یابو، کسبدن طوقطاو ایلان اولسه هر معلوماتی بار آدملره، حصوصا امامل‌رغه، عمومی مسلمانلرغه شوشی روحنی کرتورگه طرشورغه تیوش، خریستیانلر نچك یکشنبه‌نی الوغلایلار، بزگه ده جمعه‌نی شولای الوغلاو تیوش، لکن بزده اول عادت یوق دیدم.

جای اورنبورحغه باردقمڭ یول بوینڭ یکشنبه کن «قر» أشنده بر اورص کورمدم، اما جمعه کن یالان أشنڭ یالان طولی مسلمان دیدم. استرلی طامقده، اوفیده هم اورنبورحڭ مسلمان کوپیصلا-رینڭ جمعه کن کیبتلارن یابماغانلرن کورب هیچ بوغی، شوشی زاکون غاصودار صطؤیننی صاؤیتدن قارالوب اونکانچی، آغر اولسه ده کیبتلارگزنی جمعه کن یابارغه تیوش، یابماغانده بز آطناسینه ایکی کن کیبت یابامز، بزگه جبر بولا دیورگه یول قالمای، اوّل اوزمز جمعه‌نی یکشنبه‌گه اضافه قیلمای

بایرام ایتوب ، بعده یکشنبه دن قطلو طریقن ازلارگه تیوش دیب اوتنگانمنی سیلادم .

صاۋیتده‌ده یکشنبه نڭ تمامن بیرماسلار ، مینستر طرفندن کرتلگان لائحه‌نڭ ۵نچی ماده‌سن بیرسه‌لر اولق یارار ایدی، هم شونی بیرو احتماللری بار ، مسلمان فراکسیه‌سیده آخرنده شوڭا تاوش بیرمکچی بولدی ، هم شوڭا طریشورغه کیراك دیدم .

محرر مرتضین‌غه سیلاگان سوزلرمنڭ قصقه‌چه‌سی شوشی . عزتلو اوقوچی افندیلار ! سوزلرمدن جمعه‌نی بایرام ایتارگه کیرا کمی ، یکشنبه‌نی بایرام ایتارگه تیوش ، یایسه مسلمانغه بایرام یوق دیگان معنی چقامو ؟ . .

یال ایتو « تعطیل » مسئله‌سی ایلان بایرام آراسنده آیرما بولسه کیراك مسلمان بایرامینه ، مسلمان عیدینه اورصنڭ « پرازدنیك » معنی‌سن بیرو یارار میکان ؟ « پرازدنیك » تیك طرو ، یا اوین کلکیدن عبارت ، اما مسلمان‌نڭ عید و بایرام کنی نیدن عبارت ایدکی « اقتصاد » محرری امام افندیگه معلومدر .

محرر افندی سوزینڭ خاتمه سنده أیته : بو محمودفنڭ یالغز اوز فکری مسلمانلر فکری باشقه دی .

بلمیم محررنڭ مسلمانلردن مرادی کملردر ، ترقی‌باچقچی ایلان‌بوفاری آشقانلر ، قرآن حدیثنی آرتقه آطقانلر اولسه خیر ، چنکی آلارنڭ مسلکلری معلوم ، اش آلار ایتکانچه اولسه حوب ، یوقسه پوستالك .

لکن محرر افندی اونطماصون خلقمزنڭ یوزدان طوقصان طوقزی ترقی باچقچینه باصماغان ، باصقانیده قرآن حدیثنی آرتقه آطماغان .

کیبتلارده خدمت ایدوچی بر آز کشیلارنڭ راحتلگی اوچنگنه قرآن حکمن اوز اختیارلاری ایلان تیزوکگنه اوزگارتورگه باطرچلق قیله آلماصه‌لر ، شونڭ اوچن آلارنی عیبلاو معقول اولماسه کیراك .

محرر افندی ! اوشبوردیه‌منی « طباعت قانونینه » بناء یافنده چغاچق « اقتصاد » مجله‌سینه باصوغزنی ، هم شول نومیرنی مڭا پتربورغه جیبروگزنی اوتنمن .

اوشنداق « اقتصاد » دن کوچرب یازغان « بیان الحق » محررینه کوچرب یازونی اوتنه من .

دوما اعضاسی : **شرف الدین محمودف** .

۱۵ نچی فبرال ۱۹۱۱ نچی سنه پتربورغ .

« اقتصاد » : جواب کیله چك نومرده اولور .

تجارت

ۋزایمنی بانقه‌لر

ۋزایمنی بانقه‌لر بزم روسیه ده ۋزایمنی کریدیت اوبشستوالری دیب ده آتالادر. بولرنڭ آقسیانیرنی بانقه‌لردن آیرمالری تونغان مقصودلرنده هم آچیلو ترتیبلرنده در. قاممیرچسکی بانقه‌لرنڭ خدمتلری تورلی اشلر آرقلی ممکن قدر کوب طابش کورمك یولنده در. اما ۋزایمنی کریدیت جمعیتلری آچمقدن مقصود طابش کورودگل، بلکه جمعیت‌که اعضا بولغان کشیلرگه ممکن قدر کیك هم آرزانلی کریدیت آچودر. شونڭ ایچون ۋزایمنی بانقه‌لر اوزینڭ اعضالرینه چلینسکی ۋزنوص‌دن اون الوش آرتوق صوممٰاغه کریدیت آچادر.

توب صوممٰاسینڭ جیولوی بوینچه ده ۋزایمنی کریدیت بانقه‌لرینڭ قاممیرچسکی بانقه‌لردن آیرمالری واردر. ۋزایمنی بانقه‌لرنڭ توب صوممٰالری پایلردن، چلینلرنڭ ۋزنوصلرندن (اعضالق بدللرندن) جیولغانغه کوره آنڭ مقداری هم اعضالرنڭ مقداری آلدان تعیین ایدلمیدر. اعضالرنڭ صانلری دائما آرتوب کیموب توررغه ممکن، آنڭ ایله برگه توب صوممٰاده دائما آلشنوب توررغه ممکن. چلینسکی ۋزنوص‌نڭ مقداری‌ده بر تیگز اولمیدر، هرچلین‌نڭ اوزینڭ تلاوینه کوره بولادر. ۋزایمنی کریدیت اوبشستوالرینڭ اوصتافلرنده اعضالق بدلی‌نڭ ایکی توبان یاغی ایله ایکی یوغاری یاغی‌غنه کورساتوله‌در. توبان یاغی کورساتوله یوق بار آزنرسه ایچون، دفتر پچراتوب حساب اشلرینی آورایتماس ایچون؛ یوغاری یاغی کورساتوله اوبشستوا زور صوممٰالی کشیلرنڭ قولینه کروب آنلر کیفینه ایاروب کیتماسون ایچون.

ۋزایمنی کریدیت بانقه‌لرنڭ اعضالرنڭ مسئولیتلری ده اوزینه بر توراىدر. آقسیانیرنی بانقه‌لرده اش بوزولوب کیتکان تقدیرده آقسیانیرلر فقط آقسیاغه تولاگان آقچه‌لری ایله‌گنه مسئول بولالر. اما ۋزایمنی کریدیت بانقه‌لرنڭ اعضالر اوزلرینڭ ۋزنوصلرندن اون الوش آرتوق صوممٰا ایله مسئول بولالر. آنڭ ایچون بانقه اوزیده اعضالرینه ۋزنوصلرندن اون الوش آرتوق کریدیت ویره‌در، هم صوراسه‌لر ویررگه مجبوردر. اگر اعضالرنڭ پارتیسی شولای اوزلرینه تیوشنی طوتروب یعنی اون الوش ایدوب

آلمقچی بولسەلر اول وقت اعضالرینڭ صوراغان ماللری توب صوممادن بش الوش آرتوق بولادر. بونی اوبشستوا اوزی چیتدن بورچ غه آلورغه کرك بولادر. بورچ غه آلغانده البتة تاٴمینات (آبیز پیچینیه) ویررگه کرك. ایشته شول تاٴمینات اعضالرنڭ اوزلرینه آچلغان کریدیت مقدارنده مسئولیتلریدر.

ڤزایمنی کریدیت اوبشستوالرینڭ بورچ آلوچیلری اعضالق بدلی تولاب اوبشستواغه کرگان اعضالردر. شونڭ ایچون اعضالردن بررسی تولاماسه آندن اوبشستوانڭ بتون اعضالری ضررلانه در اوّلا توب صوممادن آنڭ اعضالق بدلی کیمیدر، ایکنچیدن آکا ویرگان کریدیت یوغالوب آنی بوتان اعضالر تولیدر. شو-نڭ ایچون آراغه آندی ناچار اشانچسز اعضالرنڭ کرمگانلکی یخشیدر. اوبشستوانی آندی اعضالرنڭ کروودن صاقلامق ایچون مخصوص بر پریومنی قامیتیت صایلانادر؛ بوقامیتیت اوبشستوا-غه اعضا بولورغه تلاوچیلرنڭ زیاۋلینیه-لرینی قاراب آنڭ اخلاقی و بایلقی تو-غروسنده معلومات جیادر، کوررگه یاراقلی اولغانلرنیغنه اعضالقغه قبول ایته در.

ڤزایمنی بانقەلرنڭ اشلری آقچه صالو-چیدن آقچەقبول ایتمك، ڤیکسللرگه اوچوت یاصامق، اعضالرغه اصودا ویرمك، اعضالر تابشرغان اشلرنی قامسیه طریقنچه اشلامك هم ترانسفیرت کبی اشلردر.

اش یورتمك ایچون اوبشستوا اعضالری اوز آرالرندن پراۋلینیه اعضالری صا-یلیلرده همه اشنی شوڭا تابشرالار. پراۋ-لینیه هر یل عمومی مجلس یاصاب آننڭ یل بوینچه اشلاگان اشلرندن حساب ویره-در. عمومی مجلس ریویزیوننی قامیسیه صایلاب پراۋلینیەنڭ دفترلرینی، داقو-مینتلرینی، قاصەوزالوغلرینی، هم ڤیکسل پارتفیللرینی تفتیش ایتدره در.

ڤزایمنی کریدیت بانقەلری هر یرده آچوی آنسات، فائدەلی هم ربادن ایڭ یراغی اولغانغه کوره مسلمانلر آراسنڭ آچار ایچون ایڭ مناسب بانقەدر. بو بانقه تناصر وتعاون اوزرینه بناء ایدلد-کندن یخشی اشلردن صانالورغه ممکندر.

قرغز شرکتی

۱۷نچی فیورالده آقمسجد (پیروفسکی) شهرنده « برنچی قرغز تجارت وصناعت شرکتی صرعلی لاپین وشرکاسی » نام قزاق فیرماسی آچلدی. شرکتنڭ مقصدی هر سودا رقابتی واسطەسیله قرغز خلقینڭ چیتدن کیلگان عنصرلر قولنڭ صاوم صغر بولوب طوروویندە مانع بولمقدر. بوقصد ایله شرکت اوزینه آقمسجد ایله اویازنڭ طاوار اسقلادلری، کیبتلر آچاچق؛ قرغز صیریەسن آلوب صاتیشاچق، قرغزلرغه

ایگنچیلك قوراللری آلوب بیریشه‌چك ، صو کوتارو ماشینالری، تگرمه‌نلر و امثالی قرغزلر ایچون کرکلی نرسه‌لر آچاچق یاکه صالیشاچقدر.

شرکتنی آچوچی ومادی مسئول آدم صرعلی لاپین بولوب اول هر بر کررگه تله‌گان قرغزنی یوزدن اون ملك صومغه‌چه سرمایه ایله ناتاریالنی معاهده بوینچه شرکت اعضاسی ایتوب قبول ایته‌چکدر. حاضر یوزدن آرتوق اعضا یازیلوب سرمایه‌لری یکرمی ملك صومغه یتدی ایندی. پیروفسکی اویازینك خلقی لاپین‌نك بو اشینه بیك یخشی کوز ایله واشانوب قاریلر، هم ژقلادچیقلر آرتا بارا، بتون توب صومما اوچ میلیون صومغه یته‌چك دیلر. شرکتنك مرکز اداره‌سی پیروفسکی شهرنده بولوب باشنده لاپین واعضالر طرفندن صایلانغان بش مدیر طوراچق؛ بونلر پراۋلینیه تشکیل ایته‌چکلر.

شرکتنك کیارندن بتون مصارفی چغارلغاچ صاف فائده‌نك صومغه اون تینی اوچر یدیتیل‌گه بیریلوب قالغانی اعضالرغه طقغان صوممالرینه متناسب بولوب بیریله‌چکدر. هر اعضا اوزینك حالینه کوره شرکتکه بورچقه کره آلا. اگر اعضالرینك صیریه وباشقه ماللرن شرکت صاتوب بیرسه مصارف وکامسیونی‌دن باشقه همه آقچه‌نی مال ایه‌سینه طابشراچقدر.

رسمی حسابلرگه کوره، پیروفسکی اویازی قرغزلری چیتدن کلگان تاوارلرغه هر یل تیوشلیدن ایکی میلیون صوم آرتوق آقچه بیره‌لر، بو آقچه واسطه‌لق ایتوچی هم‌واق کیبتچیگه کیته‌در. قرغز خلقینك بو روشده چیتلرگه اقتصادی اسیر بولولری حقنده صرعلی لاپین ترکستان گینیرال گوبیرناطورینه بیك مفصل داقلاد بیرگان ایدی. بو داقلادنی والی اوبلستقه مخصوص واق بورچ جمعیتلری قومیتینه اوزاتدی. ترکستانسکی قوریەر. «وقت»

«اقتصاد»: قرغز قرداشلرمز ترقی‌گه تابا حرکت ایتمکچیلر، کوندن کون مدنیتکه یاقنلاشمق نیتنده‌لر. قرغزلرده بو صوك وقتلرده آثار ترقی‌دن بیك کوب نرسه‌لر کوررگه ممکندر. حکومتنك قرغز آراسینه صالغان قزل اویلری (مکتبلری) قرغزلرنك دورکم دورکم حکومت مکتبلرینه کروب اوقوب چقمقلری بوگا سبب اولسه عجب دگل. قرداشلرمزگه موفقیت تلیمز. بدوی‌لك‌گه قاراغانده، مدنی‌لك آرتوق اولدقینی هرکم اقرار ایتسه کرك.

بایلقنك آلشنمقی

محترم «ایشیق» غزته‌سنده آلطنچی نومرده یوخارو باشلی امضاسی ایله براو یازادر: «اون بش یل بوندن الك قبه شهرینه بارغان ایدم. اول وقت آنی

آرتق درجه‌ده زینتلو ودولتلو بر شهر کوردم
ایسه‌ده، لکن شهردن چیتده یهودیلر محله-
سینی بیك ناچار نورسز بر یر کورگان
ایدم. اما بو دفعه سفرمده اوّلگینگ
خلافینه اوله‌رق مسلمان قبه شهرینی
غایت خراب، پریشان، ناچار کوروب،
یهود آولینی ایسه آرتق درجه‌ده زینتلو،
گوزل وعالی عمارتلر واویلر ایله بیزانگان
کوردم. آنده هر یورتده بر نچه ملك
صوملق صاتلق مال بار تابدم» دیدی.

ایشته بایلقنگ ملتدن ملتکه کوچمکینه
بو بر کچوك مثالدر. دیمك اون بش یل
ایچنده دولت، قبه مسلمانلرندن چقوب،
یهودیلر قولینه کرگان. بو حالنی کوب
یرده کورمك ممکندر. لکن بزده ایسکی
وقت ایله یاکانی تیگلاشدروب قاراماق
ایچون هیچ بر استاستیقه یوقدر. شونگ
ایچون آلماشنولر بیك تیز آراده اولماسه
کوزگه کورنماینچه قالادر.

سودا داقومینتلری

ناقلادنوی - ناقلادنوی دیب بیرلگان
تاوارنگ پودینی ومقدارینی یازغان
کاغدگه أیته‌لر. ناقلادنوی، ایزۋوز چیکفه
یاکه تاوارنی ایلته باروچی کشیگه
ویریله‌در. اگر تاوار بر شهرده تورغان
کشیلرنگ برسندن برسینه بیرلسه
ناقلادنوی ده تاوارنگ آغرلغی ایله اورن
حسابی گنه معلوم ایتوله‌در. تیوشلی کشی
تاوارنی آلغاچ آنی آلغانلقغه راسپیسکه
یاکه کویتانسه ویروب بیررگه تیوشدر.
کوب وقت کویتانسیه ناقلادنوی ایله
برگه بیریله‌در. تاوارنی آلغان کشی تیك
شوکاغنه قول قویوب قایتاروب بیرادر.
ناقلادنوی ایله کویتانسیه اوزولگان
دفترده ناقلادنوینگ اوچ دانه قوپیه‌سی
قالادر.

تاوارنی آت برله شهردن شهرگه
بیرگانده ایزۋوز چیکغه ناقلادنوی ویر-
یله‌در. آنده تاوارنگ صانی وآغرلقی یازلغا-
ندن صونگ، ایلتونگ شرطلری، ایزۋوز
حقی، ایلتوب تابشرو مدتی وغیرلرده
یازلغان بولادر. هر بر بیاروده ناقلاد-
نوی بولورغه تیوش. بونگ فائده‌سی
شول: اوّل ایزۋوز چیکغه تاوارنی تیوشلی
کشیسینه تابشررغه اوکفایلی اولادر؛
ایکنچیلی تابشرلغان تاوارنگ مقداری
تابشرلغان وقتده بیلگولی اولادر. اگر
تاوار بوزلغان کوینچه تابشرلسه یاکه
اولچاوی کیم چقسه اول وقت تاوارنی
آلغان کشی ایزۋوزچیکغه ویرگان
کویتانسیه سنده آنی بلدروب یازارغه
تیوشلی.

تاوارنی تیمر یول ایله بیرگانده تیمر
یول طرفندن ناقلادنوی هم آننگ دوبلیقاتی
یعنی قوپیه‌سی یازیله‌در. دوبلیقاتینی
تاوار بیروچی اوز قولینه آلوب آنی
تاوار بیرگان کشیسینه بیرادر.

پادرادچیکلر هم ترانسپورطنی اوبشستوالر، یعنی تاوار بیرو ایله مخصوص شغللنوچی کشیلر تاوارنی آلغانلقلرینه کویتانسیه ویره لر. کویتانسیه ده تیمر یول ناقلادنویلرنده‌غی کبی تاوارنڭ مقداری، آغرلقی، ایلتو حقی، استراخاوانیه حقی کورساتولگان هم ایلتکان حقی ایله استراخاوانیه حقی تولانگانمی یوقمی ایکانی یازلغان بولادر. آنڭ ایچون کوب وقتلرده ایلتکان حقینی تاوارنی آلغان وقتده آلوچی تولارگه یاصاب تاوارنی ویرگان وقتده بر نرسه ده تولاماسکه ممکندر.

پاراخود یاکه کاراب نڭ اشکیپری طرفندن تاوارنی تیوشلی اورنینه ایلتوب تابشررغه اوستینه آلغانلقینی بلدروب یازلغان کویتانسیه «کانوسامینت» دیب آتالادر. بعض وقت دینگز ناقلادنویی دیب ده آتیلر. آنڭ ایچون کانوسامینتلر ناقلادنویلر ایله برحکم ده در. اشکیپر برتاوارغه دورت کانوسامینت یازوب امضالاب برسینی اوزنده قالدرادر، اوچوسینی تاوار بیروچی‌گه ویره در. اول آنڭ برسینی اوزنده قالدرا، برسینی تاوار آلوچی‌غه یبارا، برسینی بوغالغان تقدیرده زاپاس ایدوب صاقلیدر.

کانوسامینت ده اورن حسابی، آغراق اولچاوینه باشقه ایلتکان حقی، بوشاتور ایچون مدت، مدتندن کیچککان تقدیرده اشتراف لر یازیله در.

— آقتوبه مسلمان تگرمان شرکتی، تگرمانلرینه الڭ صوڭ سیستیم دیزیل ماشینالری قویارغه قرار بیرمشدر. بو اش قرق ایللی مڭ صوملرغه توشه‌چك دیلر.

«وقت»

— مانغولیه وغربی قطای ده روسیه تبعه سینڭ موقتا پوشلینه سز سودا ایتارگه ۱۸۸۱ نچی سنه معاهده سینڭ ۱۲ نچی ماده‌سی بوینچه حقلی اولدقینی قطای حکومتی تصدیق ایتدی. بو حقوقمزدن فائده‌لنورغه یاریدر.

صناعت

اورمان صناعتی

بزم مسلمان خلقینه قاراغان اورمانلر آز دگلدر. لکن کوب یرده مسلمانلر اورمان بوینده اوطروب نه اشلرگه اش تابا آلماینچه آبدراب تورالر. بوندی قردشلرمزگه اورنه‌ك اولامق ایچون اورمان بویلرنده نیندای صناعتلر اشلرگه ممکن ایکاننی قسقه‌چه یازمقنی مناسب کوردك.

اورمان یاننده اشلانه تورغان اش

باشده ایکی تورلی گه بولنه‌در: برنچیسی آغاچ‌دن هر تورلی نرسه‌لر یاصاب اش‌گه کرتمك‌در؛ ایکنچیسی آغاچ‌دن کیمیا اصولی ایله نرسه‌لر چغارمقدر. مثلا: صومالا آغزمق، دگت چغارمق، پوتاش چغارمق کبی.

برنچی نوع‌دن بیك کوب اشلرنی صانارغه ممکندر. آغاچ‌دن بیك کوب نرسه‌لر اشلانه‌در: اوطون، چیلاك، بالتا صابلرندن باشلاب ایك قدرلی اشکاتونکالرهم صرلاب اشلانگان بیزاکلی اشکافلرغه قدر، دانه‌سی اون تین تورا تورغان قوش‌چیتلکلرندن باشلاب دانه‌سی قرق‌صوم تورا تورغان قوش چیتلکلر ینه‌قدر همه‌سی اورمان آغاچندن اشلانه‌در. اورانگی‌دن بوگوب اشلانگان اورندقلر ژینا اورندقلرندن کیم اولمایدر. آغاچ اشلری آراسنده شهرة تابقانی «ایکیپاژنی» اشلردر. کوپچه‌ك، آربا، چانا، تدرته، دوغا وباشقه نرسه‌لرنی اشلامك ایکیپاژنی اشلر دیب آتالادر. یوز میلیونلق آول خلقینه هر یل یکرمی میلیون کوپچه‌ك گنه کرك. بونك ایچون هر یل ایللی میلیون کوب فوت قدری، قدرلی اورمان کیسوله‌در. یکرمی ملك یورط بونی اشلاب ماتاشادر.

بوچکا، کیسمك، چیلاك، لاقان کبی یورط حاجتلرینه کرکلی نرسه‌لرنی اشلامك « باندارنی » اشلر دیب آتالادر. بوده یخشی شهرة تابقان اشلردن‌در. یکرمی دورت ملك یورط بونك ایله شغللنه‌در. کارزینکه، « کوروب » چاباتا هم چپطه توقیمق اشی ایله شغللنوچیلر روسیه‌ده یکرمی ملك یورطدن آرتوق دیلر.

تورلی « میبل » لر یعنی اورندق اوستال‌لر، تورلی یاشچك، صاندق، صوغو اورنی، کیرگی، ترزه رامی کبی نرسه‌لرنی اشلامك « استالارنی » اشلر دیب آتالادر. بونك ایله شغللنوچیلر اون ملك یورطدن کم دگل دیلر. بونلرنك اشلگانلری شهر ماسترلرینك اشندن کیم توگل ایمش.

سبرکی (طرناوچ)، صوقا آغاچلری قامت اغاچلری کبی اشلرنی اشلامك‌ده ترقی‌ده‌در. قاشق اشلامك «لوژکارنی» اش دیب آتالادر. بو اش بیك آرزان اولغان ایچون کوب یرگه تارالماغان. قاشق بویاوچیلر کونینه سیکز تین‌دن آرتوق توشره آلمیلر. شونك ایچون بو هنر نیژغارود گوبیرناسنده سیمینوف اویزنده‌گنه شهرة تابغان هنردر.

طاباق، کندی، کوراك، ایلاك کبی نرسه‌لر «اشیبنی تاوار» دیب آتالادر. یوز ملك قدر یورط بونك ایله صاتو ایته‌در. صومالا آغزمق، دگت چغارمق اشی، آرخانغل، ڤالوغدا، قزان، ڤیاتکه هم قوستراما گوبیرنالرنده مشهوردر. اون بش ملك یورط بونك ایله شغللنه‌در. هر یورط یلغه یوز پوطغه قدر صومالا هم دگت حاصل ایته آلالر. روسیه‌ده مجموعسی یلغه بر میلیون بش یوز ملك پود چاماسنده صومالا، دگت چغادر.

بزم اورمان یاننده اوطرغان قردشلرمز اوشبو هنرلردن اوزلرینه موافق اولغاننی صایلاب اوگرانسه‌لر بتون آوللرینه حتی بتون یاقلرینه برکت کتوررلر ایدی.

یاکا آیاق کیومی

بزنڭ الوغ شردان قریه‌سنده ذی‌النور شفیع الله اوغلی یاکا آیاق کیومی اشلی باشلادی. بو ئلی‌گه قدر هیچ کم طرفندن اویلانمغان بولغانغه کوره بیك تیزلك برله رواج ده تابدی. اول تمام ریزینکا کالوش توسنده بولا؛ لکن اوزی توبه‌گه یابا تورغان تیمردن (قالایدن) بولا. ایچینه طولا یاکه پوسطاو قویلا. اگرده ایچینه قزل صوقنه قویلسه اول وقت ریزینکا کالوشدن هیچ آیرماسی قالمی. آیاقغه کیار ایچون بیك اوڭغای خصوصا یاز، کوز هم یووش یرلرده خدمت ایتکان کشی‌لر اوچون تجربه قیلوب قارارغه یاری. ایکی یل توتاش کیگانده‌ده چداوینه یوگینه کره‌در. اگرده زاکاز بیروگه اویلاوچیلر بولسه بهاسی بالطرلیسی بر صوم ایللی تین، یارتیسی (پلوگلوبوقی) بر صوم. آنی ایتوك اوستوندن کیارگه اویق برله کیارگه بیك آلالر. اگر کوبراك صاتار اوچون اشله‌توچیلر بولسه، ماسترنڭ اوزی برله خبرلشورگه ممکن. آدرس:

г. Спосскъ, Каз. г. Ширданской
в. дер. Б. - ширданъ Мастеру
Зиннуру Шафигуллину.

باقی احترام ایله شردان امامی محمدکریم بختیارف.

آرزانلی اوصالمق روشی(*)

۸) بیتون، اوتقه بیك چداملی اولغانغه کوره پاژاردن صوڭ ده اول طاش بولاطلرکبی ضررلنوب قالمیدر.

۹) بیتون یوشلکدن قورقمیدر. شونڭ ایچون اول، مونچه، پادوال کبی کیرپچ اوزاقغه چدامی تورغان بنائلر ایچون بیك موافقدر.

۱۰) بیتون اولرنی اُچدنده طش‌دنده اشکاتورت ایتارگه حاجت توگل، طش‌دن آکا شول کوینچه بیك ماطور توسلر ویررگه ممکن. اچدن تیگزلاب مای برله بویارغه یاکه شول کوینچه اشپالیر ایله قابلارغه یاری. بونڭ ایچون اشکاتور حقی هرکوادراتنی ساژین‌غه برصوم ایللی تین یانغه طابش قالادر.

۱۱) بیتون کیرپچلری زور زور اولغانغه کوره آندن بنانی تیزراك صالوب بتوررگه ممکن اولادر.

۱۲) بیتونغه سیمنت ایله قومغه باشقه تورلی واق طاشلرده قوشارغه ممکن

*) باشی ۲ نچی نومرده.

اولغانغه کوره آنی بیك آرزان حق‌غه توشرر‌گه ممکن اولاچقدر.

ایچی قوش کیرپچلر اوشبو سویلنگان اون ایکی تورلی خاصیتی آرقاسنده آغاچ‌دن‌ده طاش‌دن‌ده آلغه چغوب بیك تیز خلق آراسنده شهرة تاباچغنده شبهه یوقدر. شول وقت روسیه آوللری یانماس برحالگه کیله‌چکلردر. شونك ایچون بواولرنك نچوك یاصالغانینی هرکم بوکوندن اوگرانورگه هم اشلی باشلارغه تیوش.

بیتون کیرپچی یاصاوروشی

بونك ایچون کرا کلی ماده‌لر اوشبو‌لردر: قوم، سیمنت بعض وقتده ینه واق طاشلر. قوم یلغه‌نقی بولسون، اوستوندن صو آغوب یوولغان بولسون، قولغه آلوب یومارلاب کیری طاشلاغاچ قولده کر وتوزان قالدرماسون. بالچقلی توزانلی قوملرده استعمال‌گه یاریلر. لکن آنلرنی صو برله یووب اوزدرمق یخشیدر. قوم بورتوکلری آرتوق یگل اولماسون، یوقسه آنگا سیمنت کوب کیته‌در. ایك یخشی‌سی ایری وواق قوملرنی برگه قاطشدرمقدر. بووقت سیمنتنی آزراق قوشارغه‌ده ممکن اولادر. مثلا: سیکز الوش‌که بر الوش قوشارغه ممکن اولادر. سیمنت فقط پور‌تلاند سیمنتی یخشی. معلوم زاۋودلرنك سیمنتی استعمال ایدیلورگه تیوش. واق طاشلر کوگارچین یمورقه‌سی زورلقنده بولورغه تیوش.

بر تاقطه ایله‌ن اوستینه یدی الوش قوم بر الوش سیمنت، مثلا: یدی چیلاك قوم بر چیلاك سیمنت صالوب آنی قوری کوینچه بر بر ینه بوطاب قاطناشدررغه کرك. صوگره چامالاب غنه صو صالوب ینه بیك یخشی بوطاب قاطناشدررغه کرك (قومی سیمنتی کورنماسلك بر صوری ماده بولغانچه‌غه قدر). بوگا صونی شول چاما برله صالورغه تیوش: شول قاطناشدرلغان ماده‌نی اوچغه آلوب قسقاچ آندن قوملر وسیمنتلر قویلماسون. اگر صوکوبراك صالونسه کیرپچ تازا بولمیدر. اگر صو آرتوق آز صالونسه قوم اویوشمی قالوب اولالا تورغان بولادر. شونك ایچون صونی بیك چاما برله صالورغه کرك. بوطاغانده تیمر کوراك برله یاکه طرناوچ برله بوطارغه ممکندر.

یخشی قاطناشدروب بتورگاچ ماده‌نی کوراك برله آلوب قالوب‌غه صالالرده آنی یخشی ایتوب صوغالر، یعنی طوقماق کبی نرسه برله صوغوب تازارتالار. کوبمی قاطی صوغلسه شول قدر کیرپچ تازا بولادر هم شول قدر سیمنت آز کیته‌در.

اشلنگان کیرپچ‌نی باشده یغموردن هم قویاش‌دن صاقلارغه کرك. یغمور آنی یوادر. قویاش تیسه آنی یارادر. بر یارتی ساعت اوتکاننك صوگنده قالوبده‌غی

کیرپچ قاطا باشلیدر؛ شول وقت آکا صو سیبو فائده‌لی در.

سیمنت بیك تیز قاطا تورغان نرسه‌در. اگر آنی ایزگاچ بریارتی ساعت قالوبغه صالمی تورساك اول تمام قاطوب اشکه یاراماسلق بولادر. شونك ایچون آنی یارتی ساعت ایچنده استعمال ایدیلوب بتارلك قدری‌گنه حاضرلرگه کرك. سیمنت کیرپچینی بش آلتی کون‌گه قدر صو سیبوب صولارغه کرك. آندن صوك آکا صو سیبارگه حاجت یوق قالوبدن چقغاچ اوچ دورت آطنه‌دن صوك آندن او صالا باشلارغه یاریدر. صالغانده پورتلاند سیمنتینی دورت الوش قومغه بر الوش قوشوب شونك ایله صالالر. عادتده گیچه تیگزلاب اشلیلر.

اگر قوم برله سیمنت‌گه واق طاشده قوشلسه اول وقت آنی اوشبو روشده اشلیلر: بر الوش سیمنت‌گه اوچ یاکه دورت الوش قوم صالالرده برگه قاطناشدرالار، صوگره آنك اوستینه دورت الوش واق طاشنی صوغه یبتوب صالالرده بیك یخشی قاطناشدره‌لر. صوگره آزغنه صو صالوب ایزه‌لرده قالوبغه صالوب یوغاریده‌غی روشده صوغالر.

قوش کیرپچ یاصار ایچون تیمر هم چوین قالوبلر وار. ایك یخشیسی تیمر قالوبلردر. آغاچ قالوبلر قاطی صوغوغه چدامیلر هم قالجیلر. کیرپچ ده اوچ رەت بوشلق‌لر بولادر. بو بیك اهمیتلی در. آنك ایچون هر بر رەتی یلیلق صاقلارغه خدمت ایته‌در.

یاڭا اختراع

مسکوده کولبه فیرماسی پاژار سوندرمك ایچون « آغناتوشیتل » اسمنده بر آپارات اختراع ایتکان. آپارات زور کروژکا فورماسنده‌در. بیوکلگی اوچ چیرك آرشین اولوب توباسنده نچکه بر کرانتی وار. اوطز آلطی قداق چاماسنده صیوق ماده توطرلغان کرانت آچولغاچ ماده اوز آلدینه سیبوله باشلی، آلطی ساژین بیوکلکنده سیبوله‌در. بوفن کیمیاغه بنا ایدلگان. صوده تحلیل ایدلگان « دژا اوغلیکیسلی‌ناتری » « سالانوی کیسلاتا » برله توتاشوب غاز چغارادرده شول غازنك قوتی ایله صیوق ماده اوز آلدینه آطیلوب چغادر. هر بر یاراشدروی اوچ مینوت خدمت ایته‌در. آندن صوك آنی ینه یاڭادان یاراشدررغه ممکندر. هر بر یاراشدروی بر صومغه توشه‌در.

بو آپاراتنی سماراده تجربه ایتوب قارادیلر. الك بر بنا قوروب آکا نیفت بینزبن کبی نرسه‌لر سیبوب یاندردیلر. دورت مینوت ایچنده بتون بنانی اوت الوب آلدی. صوگره آغناتوشیتل‌نی خودقه یباردیلر. اول یکرمی دورت سیکونت ایچنده تمام اوتنی سوندروب ایچینه کروب یوررلك یاصادی.

ژ. اصلووا.

مینیرالنی صولر یاصامق

جای کوندن شهرلرده مینیرالنی صولر
مثلا تورلی جیلاك صولری ، بال ، قواص ،
سیلتر صولری کبی صولر بیك اوتملی در .
بونلرنی یاصاو روشلری بیك آنساندر .
همه سنی یاصارغه مخصوص آپاراتلر وار .
بو آپاراتلرنی هروقت « آرول » شهرندن
آ . مرداچكدن آلدررغه ممکندر . تولارلك
کشی گه بورچ غه ده ویره در . تلاگان
کشیلرگه زاۋودنك کوبمی گه توشکانینی
کورساتوب اسمیتا یاصاب بیره در .
شهرلرده بواش ایله یخشی غنه صوما-
لانغان کشیلر وار . تجربه ایتوب قارارغه
یاری تورغان اشدر . بونك ایچون کرکلی
نرسه لر اوشبودر : ۱) صو ؛ ۲) اوغلو-
کیصلی غاز . بونی یاصاغاننی آلورغه ممکن
یاکه اوزك آپارات آلوب یاصاتورغه
ممکن ؛ ۳) طوزلر ؛ ٤) سیروپلر ، یعنی
یمش لردن جیلا کلردن چقارلغان صولر ؛
۵) بوتیلکا ، سیفون ، پروبکا هم تیمر
چبق در . بونلرنی یاصاو طریقینی کور-
ساتکان رساله لرینی ده مذکور فیرمادن
آلدررغه ممکندر . آپاراتلرینی آلغان
کشی گه تیگون اشلاب اویراتوب ده
یبارالر . آدریس :

Орелъ, Московская ул. соб. домъ
А. Мрдачекъ.

زراعت

قوملقنی اشکه کرتو

قوملق یر دیوب خالص قوم یاتقان
اورنغه أیته‌لر . قوملر یووشده‌ده ، قوری-
ده‌ده بر برسینه یابشمیلر . قوملق‌غه یغمور
کوبمی یاوسه‌ده بیك یکل سڭوب طورا-
در . مگر بیك تیز آراده آنڭ اوستکی
قاطی کیبوب کیته . اما توبك تیرانده دم
بیك اوزاق بولغانده باشقه یرلرده ایگون
کیلشمگانده‌ده قوملق‌ده کیلشوب بولغانی
کورلگان حاللر دندر .
قوملر آراسینه هوا بیك یکل‌الك ایله
کره‌در . شونڭ ایچون قوملقده کوبمی
تیرانده بولسه‌ده ایگوننڭ طامری ده
اورلغی ده هوا یتشمگاندن ضررلنمیدر .
قوملق‌ده هوا ایرکون یورگانگه کوره قوم
آراسنده قالغان تیرسلر وباشقه‌چه آغاج
و ئولن کیسا کلری بیك تیز چروب

بته‌لر؛ آنلر چروب ایگونگه آزوق بولالر.

عادتده قوملق یرلرنڭ اوزلرنده ایگونگه کرکلی آزقلر اصلا بولمیدر، یا که بولسه ده بیك آز بولادر. بولغانده ده کیرا کلی آزوقلر یغمور برله یوولوب توبکه کیتوب فائده سزگه یوغالادر. شونڭ ایچون قوملقنی تیرسلاگانده بر یولی کوب تیرسلامیلر، آز آزغنه تیرسلاب قات قات، یش یش تیرسلیلر. چریگان تیرس ایگونگه یخشی آزوق بولادر.

ایری بورتوکلی قوملرنڭ آق توسده اولغانلرینه قاراغانده، قزغلت، قارا هم کوگلجم توسلرده بولغانلری ایگون ایچون یخشیراقدر. آندی قوملق ده آقرون آقرون ایگونگه آزوق آرتا بارادر. تیك آنده هوا، یووشلك یعنی دم هم ئولن قالدقلری غنه بولورغه کرك. اگر یر خواجه‌سینڭ تیرسی کوب بولوب آنی تیرسلاب یباررگه ممکن اولسه قوملق بیك تیز اش که کره در.

گیرمانیا ده قوملق یرلرنی تورلی تدبیرلر برله اشکه کرتوب بوتان یرلردن آیرلماسلق چیك که کیتوره‌لر. قوملقنی اشکه کرتمك ایچون ایڭ فائده‌لی اصول آڭا اوزون تامرلی ئولنلر ساچمك در. آنڭ ایچون قوملق یرلرگه کیرا کلی آزوق «آزوت» در. آزوت حاضر کوینچه چیلیسسکی سیلیتره‌ده یا که تیرس‌ده بولسه آنلر آول خلقینه بیك قیمت طورالر. شونڭ ایچون ایڭ موافق و ایڭ آرزان اولغانی آزوت جیغوچی ئولنلرنی ساچوب یر اوستونه چریتمکدر. بونی «سیدیراتسیه» اصولی دیب آطیلر.

تجربه قیلغان کشیلر بله‌لر. قوملق‌ده ایگون باشده بیك یخشی چغادر، صوڭغه تابا صارغایوب صولا باشلیدر. بونڭ سببی شولدرکه: ایگوننڭ طامری اوستنه وقته یخشی بارادر. آستقی قاطلاوغه آزوقسز قومغه یتشکاچ آزوق آلا آلمیچه صولا باشلیدر. بو وقت قوملقنی تیران صوقالاب اوستده‌گی آزقلی یرنی آستقه‌راق توشرمك فائده‌لی بولادر. لکن تیران صوقالامق ایچون یرنڭ کوب تیرس ایله تیرسلنگان اولمقی ضروردر. بو ایسه آول خلقینه ممکن توگل. زیره، هر وقت تیرس کوب تابلوب طورمیدر. شونڭ ایچون ایڭ مناسب و ایڭ آرزان یول اوزون طامرلی ئولنلرنی ساچوب یر اوستونده چریتمکدر.

اوزون طامرلی ئولنلر آراسنده موافق اولغانی «لیوپین» (люпинъ) در. لیوپین‌نڭ طامرلری قوملرنی بر برسینه بایلاب چریدر. بو وقت اول یووشلك‌نی طوتار ایچون بیك فائده‌لی اولادر. لوپین‌دن قالا یخشی ئولن «سیرادیللا» (сераделла)در. بو ئولن حیوانغه آزوق ایچونده یاریدر.

کوز کونی قوملق یرگه ۱۲ پود اوطز پراسنتلی «کالینی صول» هم ۲٤ پود «توماسڤا اشلاق» سیبوب قالدرالر. مای

باشلری یتکاچ شول یرنی بیك یخشی صوقالاب دیساتینه‌سینه اون بش پود چاماسنده لوپین اورلوغی ساچالار؛ اول شونك یخشی‌غنه تیشلوب اوسه‌در. صوڭره اوجم ساچارگه اوچ دورت آطنه وقت قالغاچ لوپین نی صایغنه صوقالاب یبره‌لر. آنڭ ئولنلری تامرلری شونده یاتوب چریدر. بونی یاشل برله یر یاڭارتو دیوب آطیلر. لوپین آرتوندن اول یرگه اوجم ساچالر. برانگی ساچارگه ده یاری. لوپیندن صوڭ دیساتینه دن یدی یوز پود چاماسنده برانگی چغادر. بونده شونی اونوطماسقه تیوش: قوملق یرگه ایگونلرنی چیرات برله ساچارگه کرك. عادتده قوملقنی ایکی قرغه بولوب اوشبو روشك آلماشدروب ساچالر:

	برنچی قر	ایکنچی قر
۱۹۱۱ نچی یلده	اوجم	لیوپین
۱۹۱۲ نچی یلده	لیوپین	اوجم
۱۹۱۳ نچی ده	اوجم	لیوپین

لکن ایك مناسب بولغانی اوچ که بولوب اوشبو روشده آلماشدروب ساچمکدر:

	برنچی قر	۲ نچی	۳ نچی قر
۱۹۱۱ نچی ده	اوجم	برانگی	لوپین
۱۹۱۲ ده	برانگی	لوپین	اوجم
۱۹۱۳ ده	لوپین	اوجم	برانگی

سیدیراتسیه اصولی برله یر یاڭارتونڭ راصخودی اوشبو روشده در:

کالینی صول ۱۲ پود ۸ صوم ۷۰ تین.
توما سۋا اشلاق ۲٤ پود ۹ صوم ۹۰ تین.
لوپین اورلوغی ۱۵ پود ۱۰ صوم ۵۰ تین.

یکون ۲۸ صوم ۸۰ تین.

یرنی تیرس برله یاڭارتمق ایللی صوم قرق بش تینگه توشه‌در. شونڭ ایچون سیدیراتسیه اصولی ایك آرزان اصول دیلر.

ئولن ساچووی

«بیز ینچوك» استانسه‌سنده آزوق ئولنلرینی ایکی تورلی ساچالر: توزدروب ساچالر، هم ره‌دوای سیالکه برله رت آره‌لرینی سیکز ۋیرشوك قالدروب ساچالر. توزدروب سیبوب ساچارگه بواسه یرنی کوزدن صاقفانڭ اون دویمه‌لی پلوغی ایله دورت ۋیرشوك تیره‌نلگنده صوقالاب قالدرالر. یاز باشنده ممکن قدر ایرته شول یرگه ئولن اورلوغینی سیبوب اوستوندن سبرکی یورتوب کومدره‌لر. اوّل ساچکان یلنده ئولنلرگه هیچ بر تورلی تربیه کیراکمیدر. شونڭ ایچون آنڭ اوستینه ایکنچی بر ایگون ساچوب اوروب آلورغه ممکن اولادر. اگر شولای ایتارگه تلاگانده ئولننی ساچکاچ ایلوورتنڭ سیالکه‌سی برله آنڭ اوستینه ایگوننی ساچالر.

لوتسیرن ئولیننی ساچکانك الك یرنی صابان ایگونینه حاضرلگان کبی حاضرلیلر، کوزدن صوقالاب قالدرالر. یاز باشنده

ساچار آلدنده اشلیف یباره‌لر. صاقفانك سبرکیسی ایله ایکی فات، لینانك سبرکیسی ایله بر قات سبروب یباره‌لرده ایلوورتنك سیالکه‌سی برله قازوننی دیساتینه‌گه پود یارم لوتسیرن ساچالر. کینك ره‌تلاب ساچکانده لوتسیرننك ره‌ت آرالرینی کوراك برله یومشار تالار، یاکه پلانیت پالولنیکی برله یاز باشنده هم چابقاچ صوقالاب یباره‌لر. تورلی ئولنلرنی آزوقغه ساچوب تجربه قیلوب قاراغاچ نتیجه‌سی شولای معلوم بولدی. دیساتینه‌دن پچان آلوندی:

ۋیك	۱۷۲ پود دیساتینه‌دن
صورغو	۳۰۷ پود ایکی چابوده
بوریاشل	۱۹۶ پود
موغار	۲۳۷ پود

بو ئولن اورلوقلرینی کرك کشیلر گوبیرنسکی زیمسکی اوپراوالرندن آلورغه ممکندر. بونك ایله صاتو ایتوچی فیرمالرده‌کوب. جمله‌دن برسی: صاراتف‌ده کاربوتف فیرماسی وار. آدریسی: Саратовъ, хоз. Н. П. Карбутовскаго.

کابوسته ساچووی

کابوسته‌هروقت یووشلکنی صوراغانغه کوره آنی تونالگه اوطرتوغه قاراغانده بورازناغه اوطرتغان یخشیراقدر. کابوسته‌نی تیزراك اولگورتورگه اولغانده تونالگه اوطرتورغه کرك. کابوسته اوطرتورغه دیگان یرنی اوشبو روشده حاضرلیلر: یاز باشنده یرنی صوقالاب سبرگاچ دورت ۋیرشوك تیرانلگنده ایتوب آرالرینی بر آرشین قالدروب بورازنالر تارتوب شول بورازنالرغه آت تیرسی صالوب تیرسلیلر؛ مایغه قدر تیرسلر چری طورادر.

آپریل اورته‌سندن قالماینچه اوده بر یاشچك‌که توپراق حاضرلاب شوگا کابوسته‌نك «کانورکا» یاکه «برونکا» آتالغان نوعسندن کیراك قدر اورلوق آلوب ساچارگه کرك. ساچار آلدنده اورلوقنی اون ساعت چاماسی صوده طوتوب بورتدروب ساچالر. اگر کونلر یلی بواسه توغری دن توغری تونالگه ساچارگه‌ده یاریدر. ساچکاننك صوڭنده اوستوندن بر ۋیرشوك قالونلغنده توپراق برله قابلارغه کرك. صوڭره هرکون یخشیلاب صو سیبه طوررغه کرك. اگر صو برله یوولوب اورلوقلر اوستکه چقسه‌لر آنلر اوستینه توپراق صالوب یاڭادن قابلاتورغه کرك.

کابوسته تیشلوب چغوب اوسه باشلاغاچ آنك اوستینه آپیلکه برله قاطش چیرام توپراغی صالوب آنك اوچدن بر الوشینی کومدررگه کرك. مای چیصلاسی کرگاچ کابوسته‌نی یاشچکدن بورازناغه یاکه‌تونالگه‌کوچروب اوطورتورغه وقت یته‌در. اوّل اوطورتیله‌چق یرگه چوغرلر

یاصاب چقارغه کرک. صوکره بر صاوت‌ده، قوش تیرسنی صوغه ایزوب حاضرله‌رگه کرک. بوندن صوڭ یاشچك دن کابو- سته‌لرنی صاقلق برله‌گنه قازوب آلوب طامرندن توپراقلرینی قویوب بایاغی قوش تیرسی ایزلگان صوغه صالا باررغه کرك. کرك قدری آلقاچ شول‌صاوتی برله کوتاروب قاین اوطرته‌چق یرگه ایلته‌رگه کرك. آنده یاصالغان چوغرلرغه الکی قوش تیرسنی صالوب شونڭ ایچنه کابوسته یاپراغینی اوطورتورغه کرك. اوطورتور آلدنده توبانده‌گی هم اورته یاپراقلرینی قایروب طاشلاب تیك اوچ یاپراق غنه قالدرالر. اوطورتغاچ تیره یانینه یومشاق توپراق صالوب آنڭ اوستوندن آت تیرسی ایله تیرسلاب اشقلاب قویالر. شونڭ ایله اوطورتو اشی تمام بولادر.

اوطرتغاچ یدی سیکز کونگه‌قدر کونینه ایکیشار اوچار مرتبه صو سیبه‌رگه کرك. آندن صوڭ آکا کوچ قویارغه‌ده کرکمیدر. توتال، بورازنا آرالری هم کابوسته برله کابوسته آراسی برر آرشین قالغانی یخشیدر.

قریه حاجتلری

یر قایدن آلورغه؟

یرگه محتاج کشیلر آول پانلرنده (بانقه آرقلی) صاتوب آلورغه یر تابما- سه‌لر، اورال آریاغندن ازله‌رگه تیوش. آنڭ یرنی تیگون بیره‌لر، هم یورط قوررغه- ده بر آز آقچه بیره‌لر. اورالنڭ آریاغنڭ حکومت کوچوب بارو چیلرغه یر کیسوب حاضرلاب قویغان. ۱۹۱۰ نچی یلڭ تورلی گوبیرنالردن کوچوب بارغه تلاوچیلر میلیون آرتوق یانغه یر صوراغانلر. لکن اول قدری حاضرلنگان یر بولماغان.

شونڭ ایچون قویاش باطش یاقلرنڭ مثلا: طابول، توم گوبیرنالرینڭ آقمولا، سیمپالات هم تورغای و اورال اوبلستلرینڭ یرلرینی ایچکی روسیه‌ده‌گی گوبیرنالرینه بولوب قایسی گوبیرنانڭ قایسی اویازندن قایسی یرگه بارغه ممکن بولغاننی هر یرنڭ اویزدنی قامسیه‌لرینه هم زیمسکی نچالنیکلرینه معلوم ایتولگان ایدی. هر گوبیرنا خلقینی اوزینه بیلگولانگان طر- فلرغه غنه قبول ایتدیلر. امایننسی، ایر- کوت، زابایقال، آمور هم پریمور اوبلستلرینه آنده بارغه تلاوچیلرنڭ

همه سینه یر یتکانگه کوره آندن صورا-
غانلر نڭ همه سینه یرنی برده توقتاوسز
بیرلدی.

کوچارگه تلاگان کشی کوچماسدن
الکی کوچه تورغان یرینه اوزی باروب
قاراب یاکه اشانچلی بر کشی یباروب
قاراتوب باراچق یرنی اوز اسمینه یاز-
دروب قایتورغه تیوش در. شوندن
صوڭ غنه کوچارگه یاری. یر قارارغه
باروچی کشی نی «حاداك» دیب آتیلر.
حاداکلر یر قارارغه آولندن چقغانده
اوزینڭ زیمسکی نچالنیکینه باروب
آنردن حاداچسکی سؤیدیتلستوا آوب
کیتارگه تیوش. آنڭ ایچون حاداچسکی
سؤیدیتلستواسی بولماغان کشی گه سبرده
یر بیلگولامیلر، آنڭ اسمینه یرنی یازمیلر.

حاداچسکی سؤیدیتلستوا صاری توسلی
بولا. آنڭ حاداکنڭ سیمیه‌لری، ایرجانی،
خاتون جانی، کوبمی ایکانی هم آنارغه بزنڭ
ایچونده قاراب یازدروب قایت دیب
اشانوب یبارگان کشیلرنڭ سیمیه لرینڭ
ایر وخاتون جانلرینڭ صانلری آنلر
اسمینه کوبمی یر یازارغه ممکن بولغانی
یازلغان بولا. آنی موندن زیمسکی نچ‌لنیك
یازوب‌یباره، بوسؤیدیتلستوغه باشقه دخی
زیمسکی نچالنیك دن اودستؤ بر ینیه
آلورغه کرك. شول اودستؤ برینیه گه
قاراب تیمر یوللرده حاداکلرغه آرزان
تاریف برله بیلیت بیره‌لر. اوچونچی
قلاص بیلیتنی تیوشلی حقینڭ دورتدن
برسینه بیره‌لر. مثلا: قرق تنکه‌لك بیلیتنی
اون صومغه بیره‌لر. لکن بو اودستؤ برینیه
آلغان وقتندن بر آیغه قدری گنه اش‌که
یاری، آندن صوڭ اول اشکه یارامی. شونڭ
ایچون آنی کیتکان کونلرده گنه آلورغه
کرك.

حاداچسکی سؤیدیتلستواده حاداکنڭ
قایسی یاقغه قایسی یرگه باراسی یازلغان
بولا. شول یرگه بارغاچ حاداك پیر-
سیلینچسکی چیناونیك نی تاووب آندن
صورارغه کرك. قای توشده بوش یرلر
وار، قای توشی یخشیراق بولور دیوب
کیڭاشورگه کرك. صوڭره اول ایتکان یرنی
باروب قارارغه کرك. اگر یاراتسه
حاداك چیناونیك غه کیلوب اوز اسمینه هم
آنڭا اشانوب قوشوب یبرگان کشیلر اسمینه
شول یار اتقان اوچاستقاسینی یازارغه
صورارغه تیوش. چیناونیك حاداچسکی
سؤیدیتلسوانی صوراب آلوب شونڭ یازلغان
کشیلرگه سؤیدیتلستوانڭ اوزنده کور-
ساتولگان قدری یرنی سؤیدیتلستوانڭ
آرقاسینه یازوب بیره هم اوزینڭ کنیغه-
سینه‌ده یازوب قالا؛ شوندن صوڭ حاداك‌غه
قایتورغه یاری.

حاداك ایلگه قایتقاچ زیمسکی نچا-
لنیك‌گه باروب اوزینڭ حاداچسکی
سؤیدیتلستواسینه نه‌لر یازلغاننی کور-
ساتورگه کرك. زیمسکی نچالنیك شوڭا
قاراب حاداك نڭ اوزینه هم آنڭا اشانوب
تابشروب اوز اسملرینه یر یازدرتقان

کشیلرگه آل توس ده « پراخودنی سؤید-
یتلستوا » بیره در. شول پراخودنی
سؤیدیتلستوانی قولغه آلغاچ برده قورقماینچه
کوچارگه سبرده حاضر اوز یمه بیلگولانگان
یرگه بارام دیب بارغه یاریدر. پراخودنی
سؤیدیتلستواسی بولغان کشی‌گه هر یرده
آرزان تاریف بیره‌لر. هر تورلی یکل‌لکلر
کورساته‌لر. آنده بارغاچ شونك یازلغان
یرگه اوطرتوب یورط قورغه آقچه برله
بولشه لر. پراخودنی سؤیدیتلستواسی
بولماغان کشی آنده بارسه ده آڭا هیچ
نرسه بیرلمیدر؛ یوروب یوروب کیری
قایتوب کیتودن باشقه اش یوق.

طاوقچیلق

پالطاوگوبیرناسنك اشتیفانف خوطرنك
اشتیفانف اوطز طاوق بش اتچ آصراغان
ایکان. اول هر طاوق دن اورته‌چه حساب
برله برصوم اونار تینلك یمورقه صاتقان.
یللق راصخودی طاوق باشینه ایکیشه‌رپوط
آرپا، بهاسی ٦٦ شه‌رتین بولغان. شولای
ایتوب طاوق باشینه ۴۴تین صاف طابش
قالدرغان. شولوق گوبیرناده پریستروم
قریه‌سندن زیمله دیلیه دیپارتامینتینه خبر
ایته‌لر: لیونی دیگان کشی ٤٤ طاوق
۱۷ کورکه ۱۲ قاز ٦۰ اورداك آصراغان
ایکان؛ شول کشی یلغه بتون راصخوددن
طش یوز صوم طابش قالدرغان.

۱۸۸٦ نچی یلده زیمله دیلیچسکی
غزته‌نك ۴٦ نچی نومرنك یازغانلر ایدی:
کیمپه فامیلیاسنك براو باری آلطمش باش
طاوق آصراب شوندن یلغه یوز اون ایکی
صوم صاف فائده قالدرغان. طاوق باشینه
ایکی صوم توغری کیله‌در. پتربورغ ده
ماورا سیمینوی اسمنده بر خاتون قوشلر
آصرابغنه اوزی اولگانده وارثلرینه
قرق ملك صوم میراث قالدروب اولگان؛
آنك بش یوزلاب طاوق طوتقانینی سویلیلر.
نیکولایسکی تیمر یول بوینده باروویچ
استانسه‌سی یاننك طاوق چفتلکی آچوب
یلغه اوچ دورت ملك چبش چغارتغان کشی
وار؛ اول پتربورغ مسکوگه صاتار ایچون
آصریدر. شولای ایتوب بوزمانده
طاوقچیلق بخشی‌غنه کسبلر آراسینه
کروب بارادر.

طاوقنی، ممکن قدری کوب آندن
یمورقه آلور ایچون، یاکه ایت ایچون
یاکه تیره‌یاقغه نسل ایچون صاتوب فائك-
لنور ایچون آصریلر. طاوقنك یمورقه‌سی،
ایتی، یونی همه‌سی آقچه طورادر. بش
آلطی آطنه‌لق بولغاچ شهرلرده قیمت حق
برله صاتار ایچون چبش لرنی کوز وقش
کونلرنده هم یاز باشلرنده ماشینا برله
چغارتالر. حاضرگی زمانده یمورقه دن
چبش چغارر ایچون طاوقغه برده یالنمیلر.
یتمش، سیکسان صومغه « اینکوباتر » آلا-
لرده، شونك برله تلاگان وقتلرنك چبش
چغارالر. بونك روشی اونکان یل ۳ نچی

ودورتنچی نومرلرده یازلغان ایدی.

بزنڭ روسیه‌ده یورط طاوقلری واقلر، ایتلری اول قدر تملی بولمی، قاطی بولا یمورقه‌نی آز صالالر هم واق صالالر. اوشبو عیبلری ایله برابر بونلرنڭ شول فائده‌لری وار: آنلر بویرنڭ طبیعتینه یخشی چدامیلر، هرتورلی هوانی یکل لك برله اوتکارالر. اوشبو فائده‌سن قاراب طاوق آصراوچیلر چیتدن طاوق آلدروغه قاراغانن شول یورط طاوقلرینی یخشرتمقنی آرتوغراق کوره‌لر. بونڭ ایچون ایکی یول وار: اوّل آنلرنی یخشی بلوب تربیه‌لرگه کرك؛ یخشی تربیه ایتولسه طاوق اوسه، یموقه‌نی کوبراك صالا، ایتی ده تملبزاك اولا، هم اوزینڭ هر بر یخشی صفتلرینی نسلینه‌کوچره‌در. شونڭ ایچون یخشی تربیه‌لنگان طاوقلرنڭ چبشلری اوزلرندن یخشی بولوب چغادر.. شولای ایتوب یخشی تربیه، نسلنڭ یخشیلانمقینه سبب بولادر.

ایکنچی یول شول: یخشرغان طاوقلرنی یاکه چیتدن نسل ایچون آلدرغان طاوقلرنی یورط طاوقلری ایله قاطشدروب آنلرنڭ آرالرندن بولغان چبشلرنڭ ایری ویخشی اولمقینه سبب اولمقدر.

آلما اوسدرو و آغاچینی کیسونڭ روشی

ایڭ اوّل ایکی یاشلك آغاچ حقنده سویلیك: مونه یاز جینکاچده بولرنڭ یاق یاقغه جایلگان بوتاقلرینڭ باشلارن اوتکون پچاق ایله دورتدن سیکز کوزگه قدر قالدروب کیسه‌رگه کرك؛ اما اورطه یعنی اوچلغی بوتاقلرنی ۱۰ - ۱۲ قدری کوز قالدروب کیسه‌رگه کرك بولا. اوچونچی یلن دخی بیك ایرته، بو یلنغنه اوسکان بوتاقلرنی ۸ - ۱۰ کوز قالدروب کیسه‌رگه، ای هم شول کیفیتچه آلتی (۶) یلغه قدری آلوب باررغه، ۶ یلدن صوڭ تازه‌لری کیسلمی، بلکه بوزلغان، چرگانلریگنه کیسله‌لر.

اوّلده بز ایتکان ایدك: بر یاشلك آغاچلر اوطرتلغان یلن قصقارتلماز دیوب. ایندی ایکنچی یل کیتکاچ آنیده کیسله، مثلا: ایکنچی یازغه چقغاچن، بر ۵ (بیش) ۶ (آلتی) چیرك اوزونلغنده بر طایاق آلوب، اول طایاقنڭ باشن جیرگه قاداب، آلما آغاچی فریندا قویامزده، طایاقدن اوزب تورغان قدرندن ۶-۸ قدری کوز قالدره مزده، آرتغن کیسه‌مز.

شولای کیسلگاچ آلما آغاچلری سیگا اووچ ایتکان کبی توبدن آلوب آغاچنڭ اچینه قدر بوتاقلنوب قواق بولوب اوسوب کیته‌لر. مونه شول بوتاقلرنی،

ایبولنگ اورطه‌لرنده، باشن ۶-۸ قدری جوان، تازه بولغانون‌غنه قالدروب، باشقه‌لرن بارنده کیسوب بتررگه کرك.

آلده‌غی یعنی ایکنچی یللرده، اوّلن بز ایکیشه‌ر یاشلك آغاچلرنی نچوك کیسه‌رگه اوگره‌نکان ایدك، بولارده شولایوق کیسله.

قالغان زمانلرده آلما آغاچن نچوك قارارغه؟

بوگا قدر بز سویله‌دك: نچوك باقچه قوررغه، نچوك آغاچ آلورغه، بازنچوك قازورغه، نچوك اوطرتورغه، نچوك کیسه‌رگه، بولارنی بارمزده بیك یخشی بلدك. موندنصوڭ بزنڭ بلدره‌سیمز کیله: قالغان وقتلرده، یعنی کوز، یاز، قش وجای کونلرنده آغاچ آرتوندن نچوك یوررگه کرك ایدکن.

یازغی مشقت: یازلر کیلوب، قویاشلر قاراب، کونلر جلنوب، قارلر اری باشلاغاچده آغاچ توبلرینه یافن بولغان قارلرنی کوراب طابتاب قویارغه تیوش. شول قارلر اروب آغاچ طامرلرینه کوب یوشلك بیرسون ایچون. ایکنچی آغاچغه ئلله نیتکان ضررلی قورتلر توشماسون ایچون آغاچلرغه «بوردوسسکی ژیتکوست» (Бордосской жидкость) دیگان دارونی سیبارگه کرك (بو دارونڭ نچوك یاصالغانی صوڭراق سویله‌نور). بو دارونی سیبدرگاچ هر آغاچنڭ توبن طامرلرینڭ جایلگان قدر یرده، بار یاغنن بر چیرك چاماسی قالنقن (تیرانلکن) یلغه اوچ مرتبه قازوب بوشاتوب قویارغه کرك. قاز یغانده کوراکنی طامرلرغه آرقلی توتماسقه کرك؛ طامرلرنی کیسوب هلاك ایتماسون ایچون.

اوچونچی آغاچلر ساچکه آتقانده آلارنی قراو فلان آلماسون ایچون بیك صاقلارغه کرك بولا. آلارنی صاقلار ایچون کوزدنوك باقچه‌نڭ هر یرینه قوری تیرسلر اویوب قویالرده، یاز جیتوب کونلر صالقنلانوب گرادس توبان توشه باشلاغاچده شول تیرسلرگه اوت توروتوب یلنغانغه‌قدری سوندرمی طوته‌لر. اوتلرنڭ یلیسی قراونی اریتوب ساچکه‌لرنی قراونڭ هلاك ایتوندن صاقلیدر.

ح. کریموف.

جزئی معلومات

آولده طورماغان کشیلرده اوزلرینك نادیل یرلرینی اوز اسملرینه اوکریپیت ایتارگه ممکندر. مگر یری آنڭ قولنده آنڭ تصرفنده بولورغه تیوش. مثلا: آنڭ طرفندن براوگه آریندا‌غه بیرلگان یا که باشقه‌چه بر شرط برله بیرلگان بولسه اول یر آنڭ تصرفنده حساب ایدیله‌در.

— یرنی اوکریپیت ایتکان کشیلر اوبشستوا اعضالغندن چقمیدر. اوبشستواغه قاراغان آقچه، اورتاق یر کبی نرسه‌لرده باشقه‌لر ایله بردی تصرف ایته آلادر (داخلیه مینیسترینڭ ۱۹۰۸ سنه ۸۹۹۲ هم ۱۰۱۰۵ نچی نومرده بیانی).

— یالڭز تل برله گنه ایتولوب کاغدگه یازلمغان وصیت زاکون بوینچه هیچ بر قوت طوتمیدر. ناتاریالنی وصیت‌ده ناتاریوس وصیت ایتوچینڭ حضورنده حاضر بولورغه کرك. یازلغان وصیتنامه‌سن وصیت ایتوچی‌گه ایکی مرتبه اوقوب چقفاچ آنی آقته کنیغه‌سینه یازوب شونڭا وصیت ایتوچی کشی اوزی هم شاهدلر هم ناتاریوس قول قویارغه تیوشلی. مجلس‌ده اوچ شاهد حاضر بوأورغه تیوشلی (غراژدانسکی زاکون ۱۰۳۷ ماده).

— وصیتنامه‌لر وصیت ایتوچی اولگاندن صوڭ بر یل ایچنده آکروژنی صودغه ویریلوب تصدیق ایتدریلورگه تیوشلی. بومدة اوزوب کیتسه وصیتنامه اشکه یارامیدر. آکروژنی صود وصیتنامه‌نی تصدیق ایتماسه بر آی ایچنده صودیبنی پالاطغه شکایت ایتارگه ممکندر. یوز صومدن کیم وصیتلرنی ۋلستنوی پراۋلینیه‌ده عقدلر کنیغه‌سینه یازدررغه ممکن؛ آنده یازلسه هیچ کمنڭ تصدیقی کرکمی‌در.

— کوپچی کم اسمینه یاصالسه، ملك که خواجه شول کشی حساب ایدیله‌در. براو آقچه بیرسه اما کوپچی آنڭ اسمینه یاصالماسه اول کشی اول ملك که خواجه بولا آلمی. یورط یر صاتقان کشی آنڭ اوزینکی ایکانلگینه تیوشلی داقومینتلرنی ناتاریوسغه کورساتورگه تیوشدر.

— آریندا‌غه ویروچی کشی اولگاچ آنڭ وارثلری آریندا مدتی طولماسدن الکی آنی آلا آلمیلر. الحاصل آریندالر مدتینه قدر بوزلمیلر. آنلرنی وارثلرده رعایه ایتارگه تیوشلیدر.

— اون یل طاوشسز طنسز خواجه بولوب بر ملکنی بیلاگان کشی آکا خواجه بولمق زاکوننڭ اوز حکمی‌در. اون یل اوتکاچ اول بیلاگان کشی خواجه بولادر. گرچه خواجه‌اغینی صود برله اثبات

ایتماسه‌ده اول ملك اوّلگی خواجه‌سینه یات حساب ایدیله‌ در. (پراویتلستویشی سیناتنك قاساسیونی دیپارتامینتی‌نك ۱۸۸۷ نچی یل ۳۵ نومرلی ریشینیه‌سی).

ـ یرینی اوز اسمینه اوکرییت ایتکان کشیلر هم آنك اوکرییت ایتکان وقتنی آیرلوب چقماغان سیمیا اعضالری اوبشیناده قالغان نادیل یرلرینه اورتاقلاشا آلمیلر. فقط اوزلرینه تیوش قدر اوغودیه‌لرغه غنه اورتاقلاشا آلالر.

ـ صمار گوبیرناسی بغورصلان اویازینه مسلمانلرغه زبمستوُادن و یریله‌چك ایگون قوراللرینی طارانوب وباشقه فائده‌لی کیگاشلرنی بیاروب طورورغه آیغه اوطز صوم برله بر مسلمان آغرانوم ازلیلر. کیله‌چك کشی‌نك سیلسکی خازایستوُیننی مکتبنی تمام ایتووی شرط. خبراشور ایچون آدریس: ст. загладинъ С. З. ж. д. дер. Асикиевой, 4-го прихода указ. Муллѣ Ахмедь Закиру Фатхутдинову.

احوالات عمومیه.

ترکیه ـ آلبانیاده فتنه یا‌گادن قوزغالونی کوته‌لر. آلطی ملك قدر کشی عیسی بولیتناسی قول آستنده حرکت ایته‌لر ایمش. فتنه‌نك بوندن ماکدونیاغه کوچمکینی احتمال طوته‌لر. فتنه‌چیلرجیگا آلمایاچقلرینی بلسه‌لرده مقصودلری حکومتنی تیك طوتماودر. لکن بو، ترکیه عسکرینك تجربه وپراکتیکاسی آرتودن باشقه‌غه خدمت ایتمیه‌چکدر. ترکلر، یمن اختلالینی باصدروب بارالر. ترکیه حکومتینك بار بورچی بر میلیارد ۲۵ میلیون صوملر چاماسنده ایمش.

قطای ـ قطای خلقی روسیه‌گه قارشو دشمانلق کورسه ته‌لر ایمش. لکن قطای حکومتی رسمی صورتده روسیه‌گه جواب ویروب آنك روسیه ایله دوست طوررغه تلاگانینی هم روسیه‌نك طلبلرینی قبول ایتکانینی بلدرگان ایدی. قطاینك اوز ایچندکی فتنه چغووندن قورقالر. حکومتلرندن راضی اولماغان خلق قطای‌ده کوندن کون آرتوب طورادر.

روسیه ـ مینیسترلر رئیسی اسطالیپین جنابلرینك اورنندن چغارغه تلاگان خبری چقوب بیك کوب غزته‌لرنی شاو-

لاتدی. لکن اول همان اورننی قالدی. پادشاه حضرتلرینڭ فرمانی ایله غصودارستوننی ساویت ایله غصودارستوننی دوما اون بشنچی مارتغه قدر اوچ کونگه یابلوب طوردی. قطایغه ویرلگان اولیتماتومنڭ مدتی ۱۵ نچی مارت اولغانغه کوره آنڭ آلدنده بو محکمه‌لرنڭ یابلوب طورمقی، لازم بولغان تقدیرده صوغش اعلانی کبی الوغ فرمانلرنڭ چغارلمقینه بر حاضرلک اولغان بولسه عجب دگل. شول آراده غصودارستوننی ساویت طرفندن قبول ایدلمگان بر قانون آلتی گوبیرناغه زیمستوا کرتمك قانونی تصدیق ایتولدی. دوما اعضالری هم ساویت اعضالری بو محکمه‌لرنڭ یابلوب طورولرینه سبب نه اولدقینی تیوشلی اورندن صوراب زاپروص یاصامقچی اولالر. دوما رئیسی غوچکوف رئیسلکدن چقغان.

امامر حقنده

دوما چلینی شرف‌الدین محمودف جنابلرینڭ صوراوی بوینچه غصودارستوننی دومانڭ آبارونا قامسیه‌سی اوشبو نرسه‌لرنی قبول ایتکان: ۱) زاپاصدن صایلانغان امامر اوچینیه وپاویرکالرغه موبلیزاتسیه وقتنده چاقرلمایاچق لر. ۲) مگر مسلمان صالداتلری کوب بولغان پولقلرغه صوغش وقتنی بعضیلری پولقاوی امامقلغه چاقرلورلر، هم بو امامر آفیسه‌رلر حقوقنده بورتلورلر. ۳) بو زاقوننڭ حکمی کیل‌سی ۱۹۱۲ نچی یل باشندن اجرا قیلنه باشلایه‌چق.

بو تمام زاکون بولوب چقسه محمودف جنابلرینه تشکر ایده‌چکمز.

قورقنچلی حسابلر

اوشبو سرلوحه ایله محترم «وقت» عزته‌سی یازادر: «رسمی حسابلرغه کوره تاشکندنڭ روس قسمنده ۱۹۱۰ یلده‌غی طوو - اولو، اوشبو قدردر:

	طوغان	اولگان	آرتقان	کیموگان
قاتولیکلر	۸۵	۵۲	۳۳	—
ارمنیلر	۵۰	۱۹	۳۱	—
مسلمانلر	۵۶	۸۷	—	۳۱
یهودیلر	۵۶	۲۵	۴۰	—
روسلر	۱۸۷۵	۱۳۵۹	۵۱٦	—

حالبوکه بو یل قاتولیکلرده ۱۷، یهودیلرده ۲۴ نکاح بولغانی، مسلمانلرده ۴۱ یاکا نکاح بولمشدر. یاکا طوغان مسلمان باللرینڭ ۳۴سی اوغل بولغانی حالده بو یل اولگان ایرلر ۶۹غه یتکانلك بو بارشنڭ آخری نه بولاچقنی آچق کورسه‌تور.

مسلمانلرده طوغانغه کوره أولگانلر کوبلك بر تاشکندکه گنه مخصوص توگل عمومیتله باشقرد آراسنده شولایدر. کوب اورنلرده باشقردلرنڭ صانی الککیدن خیلی کیموگانلك معلومدر. آرتقان اورنلرده‌ده آرتو روسیه ایچون طبیعی درجه‌ده توگل. مثلا: روسلرنڭ صانی طبیعی اورچو آرقاسنده ٤٥ یلده اوزینڭ ایکی مثلینه جیتدیگی حالده مسلمانلرنقی بریارم مثلینه‌ده یتمیدر»

«اقتصاد»: بو مسئله دقت ایتلورگه تیوشلی مسئله‌در. بونڭ نتیجه‌سی بیك وخیم‌در. مسلمانلر هر یرده کیمو طرفنده استاتستیقه‌نڭ کورساتوینه کوره وفاتلرنڭ ایڭ کوبی اوچ باشکه قدردر. دیمك أولگانلرنڭ ایڭ کوبی بالالردر. بونڭ‌ده سببی بزده بالانی تربیه اصولی کامل اولمغانلقدر. بوڭا سبب کوبراك بالانی تربیه ایدوچی آنالرنڭ جهالتی‌در. بورونغی‌لر: «جهل موت، علم حیات» دیمشلر ایسه بیك توغری دیگانلر. جهالتنڭ نتیجه‌سی موت‌دن باشقه نرسه اولسون؟

نابی مرحوم دیور:

جهله حق موت دیدی علمه حیات

اولمه همحال گروه اموات

اولمه محروم حیات ابدی علمه فرق ایده کوریك دیدی

علمك انواعی ایله اول مالی بلکه لازم که استعمالی بلمك البته دگلدی احسن صورسه‌لر بن آنی بلمم دیمدن

حضرتڭ ناسه بودر تلقینی «اطلبو العلم ولو بالصینی»

ایتمه عار اوگرن اوقو اهلندن هر شینڭ علمی گوزل جهلندن

نه قدر بولسه‌ده عزت، شوکت جاهاه جاه ایله کلمز رفعت

جهلدر محض عدم علم وجود هیچ برابرمی اولور بودونا بود.

مسلمان مکتبلرینه پروغرام

اوفا زیمستواسی اوفا گوبیرناسنده اولغان مسلمان آوللرینه مکتب صالغان تقدیرده مسلمانلر ایچون بولغان ابتدائی مکتبلر نه روشده بولورغه تیوشلی دیوب ۱۹۰۸نچی یلدوق بر مسئله قوزغاتقان بولغان ایکان. بو مسئله‌نی حل ایتمك ایچون بوبل زیمستوا وکیللرندن معارف نظارتی کشیلرندن، هم مسلمان ضیالولرندن، اوچیتل‌لردن هم باشقه‌چه بو توغروده معلوماتی بولغان کشیلردن مرکب بر کیگاش مجلسی یاصارغه قرار ویرلگان، کیگاش اوچ کون دوام ایدوب اوشبو مسئله‌لر سویلنه‌چك‌در:

۱) اوقتو لسانی، ۲) اوقتو پروغرامی، ۳) قورصه‌نڭ مقداری، ٤) اوقوکتابلری حاضرلمك، ٥) معلملر حاضرلمك. زیمستوا اوزی تیوشلی کشیلرگه کاغذ تاراتوب چاقرغان. سماراذن‌ده برنیچه کشی‌گه وار. بو مسئله بیك اهمیتلی اولغانغه کوره؛ بونده مطبوعاتنڭ فکری آلدان اظهار

ایدلمك تیوشدر. روسیه‌ده بوکون ارامـ
سه‌ده ابتدائی مکتبلرنڭ عمومی بولاچغی
شبهه‌سزدر. دوما، مسلمان ایچون بولغان
مکتبلرده مسلمانچه اوقتورغه امکان تابدی.
ساویتده بونی معقول کورر. زیمستوالر
بونی بیك صبرسزلانوب کوته‌لر، قانون
تصدیق ایدیلو برله اش‌که کریشه‌چکلر.
شونڭ ایچون کرك نرسه‌لرینی همه‌سینی
آلدان حاضرلاب قویمقچی بولالر. ابتدائی
اوقونی تعمیم ایدرگه طریشوچی زیمستوا-
در. شونڭ ایچون مسلمانلرغه اشقولالرنه
روشده بولورغه کرکلك مسئله‌سی هر
زیمستواده قوزغالاچقدر. مسکوده بویل
کوز بتون زیمستوالردن وکیللر جیولوب
کیگاش ایده‌چکلر. شونك قدر مسئله‌نڭ
بر قدر حل ایدلمکی مطلوبدر. بوتوغروده
مطبوعاتمز خدمت ایتارگه تیوش. معلملرمز،
ضیالولرمز فکرارینی مطبوعات آرقلی
بیان ایدوب بر نتیجه چغاروب قویارغه
تیوش. کیگاش مجلسینه بار وچیلرغه شول
یولدن یوررگه اوڭغایراق بولور. مجلس
باشی دورتنچی آپریل‌گه تعیین ایدلگان
ایدی، صوڭره کیچکدرلدی. شونڭ ایچون
بوتوغروده سویلاشورگه بر آز فرصت بار.

مطبوعاتمز

مطبوعاتمزده آقرن بولسه‌ده ترقی
اثرلری کوریله باشلادی. محترم «وقت»
غزته‌سی آطنه‌غه دورت مرتبه چغا
باشلادی؛ بهاسی ایسکیچه. اوفاده تو-
قتالغان معلومات اورنینه هفته‌لك اولوب
معلومات جدیده چغا باشلادی، بهاسی
یلغه اوچ صوم؛ ناشر ومحرری ملا لقمان
حکیم قنظفرفدر. پاریژده مسلمانین
ژورنالی گوزللنوب ایکنچی فورماده
چغا باشلادی؛ بونڭ محرری محمد بك
حاجی تلاش؛ پتربورغك بعض ضیالولر ایله
برگالشوب «въ МірѢ Мусульманства»
اسمنده روسچه آطنه‌لق بر غزته چغاررغه
قرار ویرگانلر. خاتونلر ایچون اولغان
«ایشیق» غزته‌سی مرتب چغوب طورا. تربیهٔ
اولاد توغروسنده یخشی مقاله‌لری وار.
ترجمان طرفندن بالالر هم خاتونلر ایچون
گوزل ژورناللر نشر ایدیلهدر. خلقمزنڭ
مطبوعات‌که دقت ایتمکلری بیك مطلوبدر.
همه‌سینی تبریك ایده‌مز.

سمارا احوالاتی.

مدرسه‌ده ۲ نچی آپریل‌دن باشلاب
۱۱ نچی آپریل‌گه قدر امتحانلر تعیین
ایدلدی. هر کون ایرته ساعت توقزدن
اویله‌گه قدر مسجدده دوام ایته‌چکدر.
ــ بو یل ایکی شاکرد، موسی احسنف
صلاح الدین ــ جنابلری اوفاده امتحان

قیلنوب امام خطیب ومدرس‌لك شهادتنامه‌لری آلوب قایتدیلر.

— جمعیهٔ خیریه‌نڭ عمومی مجلسی بو یلده اوتکان یلداغی کبی رخصت آلوب شاکردلرگه ۱۵ نچی آپریلدن باشلاب ۱۵ نچی ایبونگه قدر روسچه اوقورغه قرار ویردی.

— ۳ نچی محله غرادسکوی اوپراوا بیرگان اورنغه مسجد صالورغه پلان یاصاتوب اوتویرژدینیه‌غه ویرگان. فقیر اواسه‌لرده بو محله‌ده کشی کوب هم اتفاق اولغانغه کوره اشلری یخشی وارادر. اوز آرا جیوشوب ایکی مڭدن آرتوقغه توشروب بنالر قوردیلر. قوللرنده همان آقچه‌لری وار. هر اشنی اوزلری تماملرغه طریشه‌لر.

— ایکنچی محله بعض بر عرض ایه‌لری طرفندن برده کیرا کمگانگه آچلغانغه کوره ایکی اوچ یل‌قدری ملاسز، مؤذنسز هم عبادتخانه‌سز طوردیلر. اسمی‌وار، جسمی یوق، بو محله‌گه بو یل آولدان بر ملا کیلام دیب سمارا خلقینی بوتاشدروب یورگانی ایشتولدی. الکن بر ملا آولدان تمام کیلوب مسجد آلامز دیب آقچه جیارغه مینیستردن رخصت آلوب بر مڭ یارمدن آرتوق آقچه جیوب حساب ویرماینچه کیتکان ایدی. اطرافغه تورلی خبرلر تاراتوب سمارا معتبرلرینڭ یکرمی یل اجتهاد ایدوب تارانغان یخشی اسملرینی بر یل ایچنده یوقغه چغاروب تمام نول درجه‌سینه توشروب کیتکان ایدی. ایکی اوچ یل امامسز، مؤذنسز، عبادتخانه‌سز تورغان محله‌نڭ نه قدر کیرا گوب آچلغانی هر کم گه معلوم اولسه کرك.

ناشر ومحرر: محمد فاتح مرتضین.

اداره دن:

اوتکان یل بعض اوقوچیلرغه برنچی وایکنچی نومر بتکانگه کوره اوچنچی نومردن یباریله باشلاغان ایدی. آنڭ اورنینه بو یل برنچی وایکنچی نومر کوندرلدی. اوشبو نومر ایله آنلرنڭ یللق آبونه‌لری تمام اولادر. بزم قاعده‌مز قایسی نومردن باشلانسه شول نومردن یللق آبونه لرگه اون ایکی نی یارتی یللق‌لرغه آلطی نی کوندرمکدر. آبونه‌سی تمام بولغانلرغه مجله یبرو توقتاتیله‌چقدر. مرتب آلوب طوررغه تلاگان کشیلرنڭ خبر ایتمکلرینی رجا ایده‌مز.

اورنبورغ « کریموف، حسینوف وشرکاسی » نڭ مطبعه‌سی.
Типо-лит. Т-ва Каримовъ, Хусаиновъ и Ко. Оренбургъ.

بیان الحق غزیته‌سینه

۶ نچی سنهٔ دوامیه‌سی اولاچق.

۱۹۱۱ نچی یل ایچون

مشتری قبول ایتله‌در.

غزیته‌مزده داخلی وخارجی، سیاسی واقتصادی خبرلر وقتنده مفصل یازولوب طوردیغی کبی، ادیب شهیر عبدالرشید افندی ابراهیم جنابلری قلملری ایلان غزیته‌مزگه خدمتنده دوام ایله‌چکدر. بوندن ماعدا ترکیه‌ده خصوصی مخبرمز اولدیغی کبی، جهاننڭ هر اولکه‌سندن خصوصی یازوب طروچیلرمزده باردر. منیر افندی ابراهیم جنابلری یاپونیه‌دن خصوصی خبرلر یازوب طوراچقدر.

غاصودارستؤیننی‌دوماده مسلمانلرغه عائد قانون لائحه‌لری قارالدقنده آرتق اهمیت بیرلوب، هر وقت تفصیلی ایله یازولوب طورادر.

سودا و اقتصاد ایچون غزیته‌مزده خصوصی اورن بیرلوب، قزان واطرافده‌غی بازار بهالری وقتنده یازولوب طوردیغی کبی قزان بازار بهالرن وقتنده بله‌سی کیلـگان کشیگه جوابلی تیلیغرام ایله صوراسه وقتنده اعلام ایتله‌در.

«بیان‌الحق» غزیته‌سینه مشتری واعلان قزانده اداره خانه‌ده، چیله‌بیده شاکر سلیمف‌ده هم هر یرده پوچته استانسه‌لرنده قبول ایتله‌در.

مشتری حقی: چیت شهرلرگه یلغه ۵ صوم؛ آلتی آیغه ۲ صوم ۵۰ تین؛ اوچ آیغه ۱ صوم ۳۰ تین؛ بر آیغه ۵۵ تین.

هفته‌لك «**قزان مخبری**» غزیته‌سی ایله برگه یللق ۷ صوم؛ یارطی یللق ۳ صوم ۵۰ تین؛ ۳ آیلق ۲ صوم.

آدریس:

Казань, Редакція газеты „Баянуль-Хакъ“

تیلیغرام ایچون: Казань, „Баянуль-Хакъ“

روسیه نڭ همه پوچته کانتورنده

«بیان الحق» ایچون آبونه قبول ایتیله.

سمارا قزانسکی ۷۷

هر کم ایچون کرکلی

اقتصاد

مجله‌سی اوچنچی یل دوام ایته . آیغه بر مرتبه هر آینك اورته‌سنده چغادر . تجارت ، صناعت ، زراعت هم آول حاجتلرندن بحث ایته‌در .

مسلکی کونی ایله باشقه توشه طورغان نرسه‌لر طوغروسنده یازمقدر .

بهاسی : یلغه ایکی صوم .

آبونه ایچون یل باشی برنچی غنوار حساب ایدیله‌در . آبونه هر وقت مقبول . مدتی طولغان کشیلرگه مجله یبرلماس . مجله‌نك بوکونگه قدر چقغان نومرلرندن هرطرف خلقی ممنون .

اداره قانطوری : سماراده پاراخودلردن یراق دگل بیك یاقن ، قزنسکی اورام ۷۷نچی نومریورطده .

اداره‌ده ایسکی نومرلر وار ؛ اداره‌دن کروب آلغانده هر نومر ۱۵ تین .

فقط برنچی یلنك برنچی نومری ؛ ایکنچی یلنك برنچی ، ایکنچی هم اوچنچی نومرلری اداره‌ده قالمادی .

آدریس : Самара, контора редакціи „Иктисадъ“

«کریموف ، حسینوف و شرکاسی» نك اورنبورغ واوفاده‌غی

کتاب مغازینلرنده و مطبعه‌لرنده

صاتلمقده‌در : باصلماقده‌در :

توکیچه ، عربچه ، روسچه هر تورلی

درس کتابلری ، هفتیك وکلام شریفلر ، ادبیات واخلاق رساله‌لری ، حکایه وروماتلر ، تورلی تلنك لغت وقاموسلری ، تاریخ ، جغرافیا وحفظ صحت‌گه عائد تورلی اثرلر . استانبول ومصر کتابلری ، هرنوع خریطه‌لر .

کتابلر ، غزته وژورناللر ، اشچوط ، ویکسل وخط بلانقه‌لری ، کانتور کنجگه‌لری ، چك وکویتانسیه کنیژکه‌لری ، اعلان وپریسقوراتنلر و سائر هر نوع تیپو - لیتوغرافیه اشلری .

بهالر معتدل . معامله حقانیتلی . اش نفیس . کتابلر تیز یباریله . زاکازلر وقتنده اولگورتله . مشتریلرگه هرنوع سهولت کورساتیله .

اسامیء کتب بوش یباریله .

مراجعت ایچون آدریس :

Оренбургъ یا که уфа *Т-ву „Каримовъ, Хусаиновъ и К-о“*